DZIENNIK URZĘDOWY
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 5 listopada 2009 r. Nr 84

TREŚĆ:
Poz. :

UCHWAŁA RADY POWIATU

1899 — **w Lesku** Nr XXX/182/09 z dnia 17 września 2009 r. w sprawie ustalenia kryteriów i trybu przyznawania nagród ze specjalnego funduszu nagród za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych, dla których Powiat Leski jest organem prowadzącym..... 8418

UCHWAŁY RAD GMIN:

1900 — **w Borowej** Nr XXVIII/193/09 z dnia 18 września 2009 r. w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć logopedy..... 8423

1901 — **w Grębowie** Nr XXVI/202/09 z dnia 30 września 2009 r. w sprawie zmiany Statutu Gminy Grębów..... 8423

1902 — **w Grodzisku Dolnym** Nr XLII/257/09 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych..... 8429

1903 — **w Wadowicach Górnych** Nr XXXII/169/09 z dnia 15 września 2009 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wadowice Górne..... 8432

ZARZĄDZENIE

1904 — **Starosty Powiatu Dębickiego** Nr 29/09 z dnia 4 listopada 2009 r. w sprawie uchylenia zarządzenia Starosty Powiatu Dębickiego Nr 20/2009 z dnia 14 września 2009 oraz zmiany zarządzenia Starosty Powiatu Dębickiego Nr 7/2009 z dnia 18 marca 2009 roku..... 8432

OBWIESZCZENIE

1905 — **Komisarza Wyborczego w Rzeszowie** z dnia 5 listopada 2009 r. o nieprzeprowadzeniu wyborów uzupełniających do Rady Miasta Dynowa w okręgu wyborczym Nr 3..... 8433

INFORMACJA

1906 — **Starosty Leżajskiego** z dnia 28 października 2009 r. w sprawie operatu ewidencji gruntów i budynków obrębów ewidencyjnych: Dąbrowica, Jastrzębiec, Słoboda gm. Kuryłówka..... 8433

PROGRAM

1907 — Gminny Program Ochrony Środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą do 2016 dla Gminy Żyraków 8434

1899

UCHWAŁA Nr XXX/182/09
RADY POWIATU W LESKU
z dnia 17 września 2009 r.

w sprawie ustalenia kryteriów i trybu przyznawania nagród ze specjalnego funduszu nagród za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych, dla których Powiat Leski jest organem prowadzącym

Na podstawie art. 49 ust. 2 w związku z art. 91d pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) Rada Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwała reguluje kryteria i tryb przyznawania nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze i opiekuńcze, w tym realizację zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę oraz innych zadań statutowych szkoły ze specjalnego funduszu nagród wyodrębnionego w budżecie Powiatu Leskiego z przeznaczeniem na nagrody organu prowadzącego szkołę i dyrektorów szkół oraz tryb zgłaszania kandydatów do nagród.

§ 2. 1.Niniejszą uchwałę stosuje się do nauczycieli zatrudnionych w szkołach ponadgimnazjalnych i placówkach oświatowych, dla których Powiat Leski jest organem prowadzącym.

2.Ilekroć w uchwale jest mowa o:

1) dyrektorze – należy przez to rozumieć dyrektora jednostki, o której mowa w ust. 1,

2) nauczycielach bez bliższego określenia – należy przez to rozumieć nauczycieli zatrudnionych w jednostkach, o których mowa w ust. 1,

3) szkole bez bliższego określenia – należy przez to rozumieć również zespół szkół lub placówkę oświatową,

4) związkach zawodowych – należy przez to rozumieć: Zarząd Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Komisję Międzyzakładową Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność" działające na terenie Powiatu.

§ 3. Specjalny fundusz nagród stanowi 1% planowanych rocznych wynagrodzeń osobowych nauczycieli, z czego:

1) 70% środków funduszu przeznacza się na nagrody dyrektora szkoły,

2) 30% środków funduszu przeznacza się na nagrody Starosty

§ 4. 1. Nagroda ze specjalnego funduszu nagród ma charakter uznaniowy i przyznawana jest nauczycielom za szczególne osiągnięcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze w pracy zawodowej, w tym realizację zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę oraz realizacji innych zadań statutowych szkoły.

2. Nagroda dyrektora szkoły i nagroda Starosty może być przyznana nauczycielowi po przepracowaniu w szkole co najmniej 1 roku.

3. Nagrodę przyznaje się dnia 14 października każdego roku z okazji Dnia Edukacji Narodowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach nagroda może być przyznana w innym terminie.

§ 5. 1. Nagroda Starosty może być przyznana dyrektorom i nauczycielom, którzy posiadają wyróżniającą ocenę pracy pedagogicznej, uzyskaną w okresie ostatnich 5 lat poprzedzających termin złożenia wniosku i przepracowali w szkole prowadzonej przez Powiat Leski co najmniej 1 rok w wymiarze zajęć minimum ½ etatu.

2. Nagroda dyrektora może być przyznana nauczycielom, którzy posiadają co najmniej dobrą ocenę pracy pedagogicznej, uzyskaną w okresie ostatnich 5 lat poprzedzających termin złożenia wniosku i przepracowali w szkole prowadzonej przez Powiat Leski co najmniej 1 rok, w wymiarze zajęć minimum ½ etatu.

3. Ustala się następujące kryteria przyznawania nagród dla nauczycieli:

1) w zakresie pracy dydaktyczno-wychowawczej:

a) osiąga bardzo dobre wyniki w nauczaniu, a w szczególności potwierdzone w sprawdzianach i egzaminów uczniów, w tym przeprowadzonych przez okręgową komisję egzaminacyjną,

b) podejmuje działalność innowacyjną w zakresie wdrażania nowatorskich metod nauczania i wychowania, opracowania autorskich programów i publikacji,

c) podejmuje indywidualną pacę z uczniami potwierdzoną zakwalifikowaniem się uczniów do udziału w zawodach, konkursach i olimpiadach przedmiotowych,

d) posiada udokumentowane osiągnięcia w pracy z uczniami zdolnymi lub uczniami mającymi trudności w nauce,

e) stosuje nowatorskie i skuteczne metody w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych,

f) przygotowuje i organizuje uroczystości szkolne i środowiskowe,

g) organizuje imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne,

h) organizuje i prowadzi letni wypoczynek dla dzieci i młodzieży,

i) sprawuje opiekę nad organizacjami społecznymi działającymi w szkole,

j) osiąga dobre wyniki w pracy resocjalizacyjnej z uczniami,

k) posiada szczególne osiągnięcia w doskonaleniu zawodowym nauczycieli;

2) w zakresie pracy opiekuńczej:

a) zapewnia pomoc i opiekę uczniom lub wychowankom będącym w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, pochodzącym z rodzin ubogich lub patologicznych,

b) prowadzi działalność mającą na celu zwalczanie przejawów patologii społecznej i niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży,

c) organizuje współpracę szkoły z organizacjami i stowarzyszeniami oraz jednostkami ochrony zdrowia, policją, poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz rodzicami w zakresie zapobiegania i usuwania przejawów patologii społecznej i niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży,

d) rozwija formy współdziałania szkoły z rodzicami;

3) w zakresie innych zadań statutowych szkoły:

a) bierze udział w zorganizowanych formach doskonalenia zawodowego,

b) udziela aktywną pomoc nauczycielom rozpoczynającym pracę w zawodzie

c) współdziała ze środowiskiem lokalnym,

d) prawidłowo organizuje pracę placówki tworząc warunki do efektywnej pracy zatrudnionych w niej pracowników oraz systematycznie nadzoruje pracę wszystkich organów działających w szkole,

e) ze szczególną starannością dba o mienie placówki i zabiega o polepszenie bazy dydaktycznej,

f) angażuje się w remonty i inwestycje realizowane w szkole,

g) uzyskuje znaczące efekty w pozyskiwaniu środków finansowych z różnych źródeł i optymalnie nimi dysponuje,

h) współpracuje z organem prowadzącym i organami szkoły,

i) realizuje zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę,

j) aktywnie promuje szkołę poprzez udział w pracach różnych organizacji społecznych i stowarzyszeniach oraz instytucjach.

§ 6. 1. Z wnioskiem o przyznanie nagrody dyrektora szkoły może wystąpić:

1) rada pedagogiczna,

2) rada rodziców,

3) rada szkoły,

4) związki zawodowe

2. Z wnioskiem o przyznanie nagrody Starosty mogą wystąpić:

1) dla nauczyciela:

a) dyrektor szkoły,

b) rada pedagogiczna,

c) rada szkoły,

d) związki zawodowe.

2) dla dyrektora szkoły:

a) kierownik Wydziału Oświaty, Zdrowia, Kultury, Sportu i Turystyki Starostwa Powiatowego w Lesku,

b) rada pedagogiczna,

c) rada rodziców,

d) związki zawodowe.

3. Wnioski podlegają zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną szkoły, z wyjątkiem wniosków o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 4, ust. 2 pkt 1 lit. b i d, oraz ust. 2 pkt 2 lit. a, b i d.

4. W uzasadnionych przypadkach Dyrektor Szkoły oraz Starosta Leski może również z własnej inicjatywy przyznać nagrodę, o której mowa w ust. 1 i 2.

5. Wzory wniosków stanowią odpowiednio załącznik nr 1 i 2 do niniejszej uchwały.

6. W uzasadnieniu wniosku o nagrodę należy podać konkretne i wymierne efekty osiągnięte przez nauczyciela w okresie ostatnich 5 lat lub w okresie od otrzymania poprzedniej nagrody tego samego organu.

7. Wnioski o przyznanie nagrody należy składać do dnia 30 września każdego roku odpowiednio do dyrektora szkoły lub Starosty Leskiego.

§ 7. 1. Nagrody nauczycielom przyznają:

1) ze środków, o których mowa w § 3 pkt 1 – dyrektor szkoły,

2) ze środków, o których mowa w § 3 pkt 2 – Starosta Leski.

2. Nauczyciel, któremu została przyznana nagroda, otrzymuje dyplom, którego odpis umieszcza się w jego teczce akt osobowych.

§ 8. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 9. Traci moc uchwała Nr XVIII/129/04 Rady Powiatu w Lesku z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania przez Powiat Leski nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze.

§ 10. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego i wchodzi w życie po 14 dniach od ogłoszenia

PRZEWODNICZĄCY RADY

Wiesław Matuszewski

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXX/182/09
Rady Powiatu w Lesku
z dnia 17 września 2009 r.

WNIOSEK
o przyznanie nagrody Dyrektora Szkoły/Placówki za osiągnięcia w zakresie pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej

Zgłaszam wniosek o przyznanie nagrody Dyrektora Szkoły/Placówki

Panu/Pani .....
(imię i nazwisko)

Urodzonemu/ej .....
(data i miejsce urodzenia)

Posiadającemu/ej wykształcenie, staż pracy w szkole, stopień awansu zawodowego:

.....

Zatrudnionemu/ej .....
(nazwa szkoły/placówki)

Dotychczas otrzymane nagrody: .....
(nazwa organu, rok otrzymania)

Ocena pracy pedagogicznej oraz data jej dokonania: .....

Uzasadnienie wniosku zgodnie z kryteriami określonymi w § 5 uchwały Nr ... Rady Powiatu w Lesku z dnia ..... w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród ze specjalnego funduszu nagród za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych, dla których Powiat Leski jest organem prowadzącym.

Informacja o opinii Rady Pedagogicznej:

Organ sporządzający wniosek:

(miejscowość i data) (pieczęć szkoły/placówki) (podpis i pieczątka)

Załącznik Nr 2
do uchwały Nr XXX/182/09
Rady Powiatu w Lesku
z dnia 17 września 2009 r.

WNIOSEK
o przyznanie nagrody Starosty
za osiągnięcia w zakresie pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej

Zgłaszam wniosek o przyznanie nagrody Starosty

Panu/Pani .....
(imię i nazwisko)

Urodzonemu/ej .....
(data i miejsce urodzenia)

Posiadającemu/ej wykształcenie, staż pracy w szkole, stopień awansu zawodowego:

.....

Zatrudnionemu/ej .....
(nazwa szkoły/placówki)

Dotychczas otrzymane nagrody: .....
(nazwa organu, rok otrzymania)

Ocena pracy pedagogicznej oraz data jej dokonania: .....

Uzasadnienie wniosku zgodnie z kryteriami określonymi w § 5 uchwały Nr ... Rady Powiatu w Lesku z dnia ..... w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród ze specjalnego funduszu nagród za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych, dla których Powiat Leski jest organem prowadzącym.

Informacja o opinii Rady Pedagogicznej:

Organ sporządzający wniosek:

(miejscowość i data) (pieczęć szkoły/placówki) (podpis i pieczątka)

1900

UCHWAŁA Nr XXVIII/193/09
RADY GMINY BOROWA
z dnia 18 września 2009 r.

w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć logopedy

Na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97 poz. 674 z późn. zm.), Rada Gminy Borowa uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć logopedy w wysokości 20 godzin tygodniowo.

§ 2. Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Wójtowi Gminy Borowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Przewodniczący Rady

Mieczysław Wiącek

1901

UCHWAŁA Nr XXVI/202/09
RADY GMINY GRĘBÓW
z dnia 30 września 2009 r.

w sprawie zmiany Statutu Gminy Grębów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 1, art. 22 ust. 2 oraz art. 40 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) - Rada Gminy Grębów uchwala, co następuje:

§ 1. W Statucie Gminy Grębów stanowiącym załącznik do uchwały Nr II/7/02 Rady Gminy w Grębowie z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Grębów (Dz. Urz. Woj. Podkarpac. z 2003 r. Nr 6, poz. 117, Nr 115, poz. 1710, z 2005 r. Nr 158, poz. 2900, z 2006 r. Nr 108, poz. 1516, z 2008 r. Nr 95, poz. 2203) dokonuje się następujących zmian:

1) w § 2. ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Terytorium gminy obejmuje obszar o pow. 18 628ha".

2) po § 4 dodaje się § 4a - 4b w brzmieniu:

„4a. Gmina posiada herb, flagę, banner i pieczęć Gminy Grębów, ustanowione odrębnymi uchwałami, których wzory graficzne stanowią odpowiednio załączniki o nr 1, 2, 3, 4 do niniejszej uchwały".

„4b. Zasady posługiwania się herbem, flagą, bannerem i pieczęcią Gminy Grębów określone są przez Radę Gminy Grębów w odrębnej uchwale".

3) w § 38:

a) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przewodniczący Rady wykonuje czynności z zakresu prawa pracy wobec wójta, związane z nawiązaniem i rozwiązaniem stosunku pracy, a pozostałe czynności - wyznaczona przez wójta osoba zastępująca lub sekretarz gminy".

b) uchyla się ust. 6;

c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Pracownicy samorządowi są zatrudniani na podstawie wyboru, powołania oraz umowy o pracę".

4) uchyla się § 39

5) w § 48:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 223, poz. 1458)".

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. ustawa z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym

i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 1990 r. Nr 32, poz. 191 z późn. zm.)".

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.)".

§ 2. Pozostałe postanowienia Statutu Gminy Grębów pozostają bez zmian.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grębów.

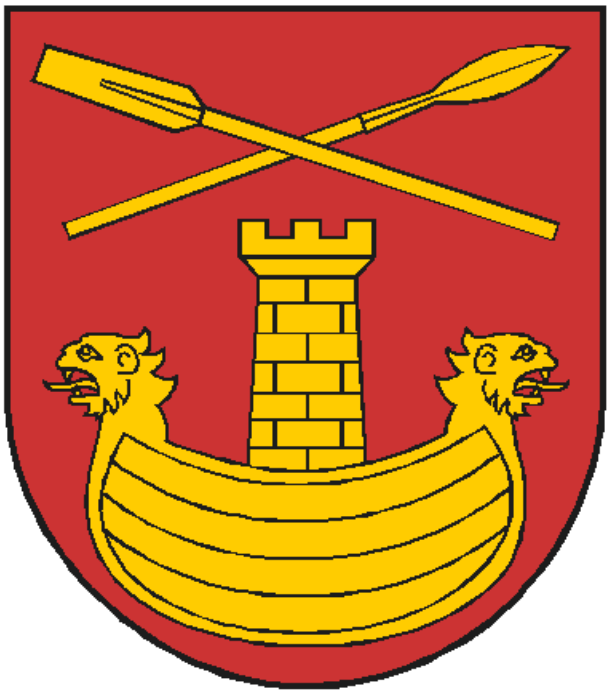
§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Andrzej Galek

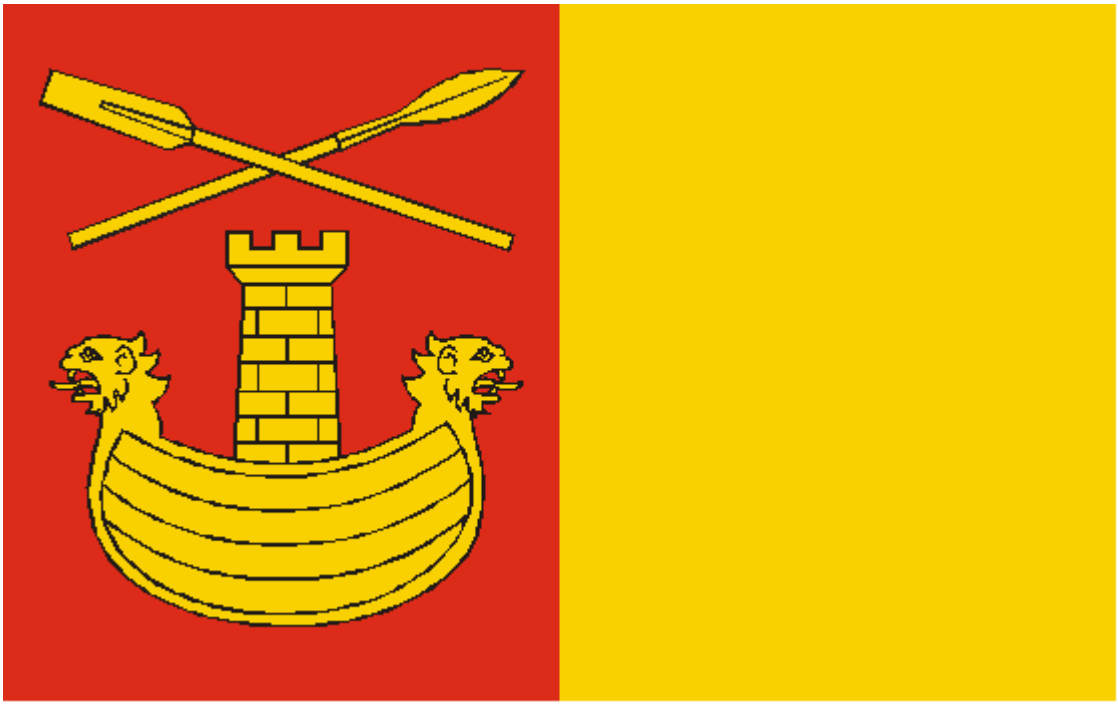
Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXVI/202/09
Rady Gminy Grębów
z dnia 30 września 2009 r.

HERB GMINY GRĘBÓW

Załącznik Nr 2
do uchwały Nr XXVI/202/09
Rady Gminy Grębów
z dnia 30 września 2009 r.

FLAGA GMINY GRĘBÓW

Załącznik Nr 3
do uchwały Nr XXVI/202/09
Rady Gminy Grębów
z dnia 30 września 2009 r.

BANNER GMINY GRĘBÓW

M 100%, Y 100% M 15%, Y 100% K 100%

Załącznik Nr 4
do uchwały Nr XXVI/202/09
Rady Gminy Grębów
z dnia 30 września 2009 r.

PIECZĘĆ GMINY GRĘBÓW

1902

UCHWAŁA Nr XLII/257/09
RADY GMINY GRODZISKO DOLNE
z dnia 24 września 2009 r.

w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 2 pkt 3 art. 41 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 7 ust. 1 i 2, ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 19 poz. 115 z późniejszymi zmianami), po zasięgnięciu opinii Zarządu Powiatu Leżajskiego Rada Gminy Grodzisko Dolne uchwala co następuje:

§ 1. Następujące drogi położone na terenie Gminy Grodzisko Dolne zalicza się do kategorii dróg gminnych:

1) droga Wólka Grodziska – Gwizdów o numerach ewidencyjnych 116 i 576 położona w Wólce Grodziskiej o długości 0,7 km,

2) droga Wólka Grodziska –Za zbiornikiem o numerze ewidencyjnym 755 położona w Wólce Grodziskiej o długości 0,4 km,

3) droga Wólka Grodziska - „Majkuty" o numerze ewidencyjnym 1092 położona w Wólce Grodziskiej o długości 0,7 km,

4) droga Zagrody – Grodzisko Górne o numerze ewidencyjnym 1185 położona w Wólce Grodziskiej o długości 0,4 km,

5) droga Grodzisko Górne – „Przez wieś" o numerze ewidencyjnym 3317 położona w Grodzisku Górnym o długości 0,8 km,

6) droga Grodzisko Górne – „Za remizą" o numerze ewidencyjnym 2037 położona w Grodzisku Górnym o długości 0,4 km,

7) droga Grodzisko Górne - „Na góry" o numerze ewidencyjnym 3436/1 położona w Grodzisku Dolnym i numerach ewidencyjnych 2096 i 2177 położona w Grodzisku Górnym o długości 1,9 km,

8) droga Grodzisko Górne – „Zaborcze" o numerze ewidencyjnym 3038 położona w Grodzisku Górnym o długości 0,8 km,

9) droga Zmysłówka – „Na Marcinka" o numerze ewidencyjnym 1131/2 położona w Zmysłówce o długości 1,3 km,

10) droga Zmysłówka – „Na Czaje" o numerach ewidencyjnych 359 i 436 położona w Zmysłówce o długości 1,2 km,

11) droga Zmysłówka – „k. Kościoła" o numerach ewidencyjnych 367/1, 384i 328/1 położona w Zmysłówce o długości 0,5 km,

12) droga Podlesie – „Bartnicza" o numerach ewidencyjnych 1 i 754 położona w Grodzisku Dolnym i numerze ewidencyjnym 653 położona w Zmysłówce o długości 2,5 km,

13) droga Opaleniska – „k. sołtysa" o numerze ewidencyjnym 195 położona w Opaleniskach o długości 0,4 km,

14) droga Opaleniska - Budy o numerze ewidencyjnym 196 położona w Opaleniskach o długości 0,8 km,

15) droga Opaleniska – Na Górkę o numerze ewidencyjnym 241 położona w Opaleniskach o długości 0,7 km,

16) droga Grodzisko Miasto – „k. Banku" o numerach ewidencyjnych 243 i 299 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,4 km,

17) droga Grodzisko Miasto – „k. Pomnika" o numerze ewidencyjnym 199 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,2 km,

18) droga Grodzisko Miasto – „k. Wojnarskiego" o numerze ewidencyjnym 249 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,1 km,

19) droga Grodzisko Dolne – „Za Pocztą" o numerze ewidencyjnym 3436/1 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,5 km,

20) droga Grodzisko Dolne – „Cmentarna" o numerze ewidencyjnym 3477 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,3 km,

21) droga Grodzisko Dolne - „Mokrzanka" o numerach ewidencyjnych 565, 747 i 1796 położona w Grodzisku Dolnym o długości 2,5 km,

22) droga Grodzisko Dolne - „k. Rydzika" o numerach ewidencyjnych 1033/2 i 1796 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,2 km,

23) droga Grodzisko Dolne – „k. Remizy" o numerach ewidencyjnych 1778 i 1780/1 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,3 km,

24) droga Grodzisko Dolne – „k. SKRu" o numerach ewidencyjnych 4602, 4601/5, 4603/4,

4607/64 i 4607/1 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,3 km,

25) droga Grodzisko Dolne – „k Bartnika" o numerze ewidencyjnym 7366/5 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,1 km,

26) droga Grodzisko Dolne – „Na Górki" o numerach ewidencyjnych 4823, 4608, 4607/60, 4609/3, 4607/26, 4607/25, 4607/24, 4607/23 i 4609/5 położona w Grodzisku Dolnym o długości 1,3 km,

27) droga Grodzisko Dolne – „Zagumnie" o numerach ewidencyjnych 1851 i 2486 położona w Grodzisku Dolnym o długości 1,5 km,

28) droga Grodzisko Dolne – „Czyste" o numerach ewidencyjnych 3263/4, 3262/2, 7403, 3241/1, 2486 i 3419 położona w Grodzisku Dolnymo długości 1,2 km,

29) droga Grodzisko Dolne – „Krzaki" o numerze ewidencyjnym 5787 położona w Grodzisku Dolnym o długości 1,3 km

30) droga Laszczyny – „Na Jońca" o numerach ewidencyjnych 455/3, 455/1, 478 i 480 położona w Laszczynach o długości 1,0 km,

31) droga Grodzisko Nowe – Dębno „Graniczna" o numerze ewidencyjnym 6151 położona w Grodzisku Dolnym o długości 2,0 km,

32) droga Grodzisko Nowe – „Skośna" o numerze ewidencyjnym 6154 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,2 km,

33) droga Grodzisko Nowe -„Na Ługi" o numerze ewidencyjnym 6200 położona w Grodzisku Dolnym o długości 1,0 km,

34) droga Grodzisko Nowe – „k. Kościoła" o numerze ewidencyjnym 6199/2 położona w Grodzisku Dolnym o długości 0,2 km,

35) droga Chodaczów – „Skośna" o numerach ewidencyjnych 49 i 74 położona w Chodaczowie o długości 0,7 km,

36) droga Chodaczów -„Przez wieś" o numerach ewidencyjnych 634/1 i 634/2 położona w Chodaczowie o długości 0,8 km,

37) droga Chodaczów -„Do mostu" o numerze ewidencyjnym 518/1 położona w Chodaczowie o długości 0,6 km.

§ 2. Szczegółowe położenie i przebieg dróg wymienionych w § 1 oznaczono na mapie stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grodzisko Dolne a nadzór nad jej wykonaniem Komisji Budżetu i Finansów.

§ 4. Tracą moc:

1) uchwała Nr XVIII/123/08 Rady Gminy Grodzisko Dolne z dnia 23 kwietnia 2008 roku,

2) uchwała Nr XI/71/2003 Rady Gminy Grodzisko Dolne z dnia 11 września 2003 roku.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie 14 dni po ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Jerzy Gdański

MAPA PRZEGLĄDOWA DRÓG GMINNYCH
SKALA 1:20 000
Gm. Grodzisko Dolne
pow. leżajski, woj. podkarpackie
Aktualność: 1999r
Legenda:
Droga gminna nr 104551R
104551R
104552R
104553R
104554R
104555R
104556R
104557R
104558R
104559R
104560R
104561R
104562R
104563R
104564R
104565R
104566R
104567R
104568R
104569R
104570R
104571R
104572R
104573R
104574R
104575R
104576R
104577R
104578R
104579R
104580R
104581R
104582R
104583R
104584R
104585R
104586R
104587R

1903

UCHWAŁA Nr XXXII/169/09
RADY GMINY WADOWICE GÓRNE
z dnia 15 września 2009 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wadowice Górne

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) - Rada Gminy w Wadowicach Górnych uchwala, co następuje:

§ 1. Zmienia się uchwałę Nr VIII/33/2007 Rady Gminy w Wadowicach Górnych z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wadowice Górne (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego Nr 44, poz. 1176). W rozdziale VI regulaminu w paragrafie 19 punkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) a) ustala się minimalną częstotliwość usuwania odpadów komunalnych niesegregowanych z terenu nieruchomości zlokalizowanej w zabudowie jednorodzinnej raz w miesiącu z zastrzeżeniem punktu 1b,

b) Wójt Gminy w uzasadnionych przypadkach może odstąpić od tego terminu ustalając inną częstotliwość odbioru odpadów".

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty jej ogłoszenia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Janusz Piechota

1904

ZARZĄDZENIE Nr 29/09
STAROSTY POWIATU DĘBICKEGO
z dnia 4 listopada 2009 r.

w sprawie uchylenia zarządzenia Starosty Powiatu Dębickiego Nr 20/2009 z dnia 14 września 2009 oraz zmiany zarządzenia Starosty Powiatu Dębickiego Nr 7/2009 z dnia 18 marca 2009 roku

Działając na podstawie art. 6 pkt 15 oraz art. 60 ust. 2 pkt 2 ust. 3 art. 152 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362)

§ 1. Uchylam zarządzenie Starosty Powiatu Dębickiego Nr 20/2009 z dnia 14 września 2009 r. ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 71 z dnia 22 września 2009 r. poz. 1671 w sprawie zmiany Zarządzenia Starosty Powiatu Dębickiego Nr 7/2009 z dnia 18 marca 2009r. ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa podkarpackiego Nr 18 z dnia 30 marca 2009 r. poz. 475 w sprawie ustalenia miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Dębicy, ul. 23-Sierpnia 3 oraz Domu Pomocy Społecznej w Parkoszu, Parkosz 26, 39-220 Pilzno.

§ 2. W zarządzeniu Nr 7/2009 z dnia 18 marca 2009 roku ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 18 z dnia 30 marca 2009 r. poz. 475 w sprawie ustalenia miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Dębicy, ul. 23- Sierpnia 3 oraz Domu Pomocy Społecznej w Parkoszu, Parkosz 26, 39-220 Pilzno zmienia się § 1, który otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Ustalam miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Dębicy, ul. 23- Sierpnia 3, 39-200 Dębica w wysokości: **2.389,19 zł** w 2009 r. oraz mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parkoszu, Parkosz 26, 39 - 220 Pilzno w wysokości: **1.988,35 zł** w 2009 r. Do czasu osiągnięcia wymaganych przepisami standardów, obowiązuje miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Dębicy, ul. 23- Sierpnia 3 w wysokości: **1.966,37 zł** oraz mieszkańca Domu Pomocy Społecznej w Parkoszu, Parkosz 26, 39-220 Pilzno w wysokości: **1909,54 zł**".

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

STAROSTA

Władysław Bielawa

1905

OBWIESZCZENIE
KOMISARZA WYBOPRCZEGO W RZESZOWIE
z dnia 5 listopada 2009 r.

o nieprzeprowadzeniu wyborów uzupełniających do Rady Miasta Dynowa w okręgu wyborczym Nr 3

Na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 i 8 oraz art. 193 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 z późn. zm.) Komisarz Wyborczy w Rzeszowie postanawia podać do publicznej wiadomości, co następuje:

1. Wybory uzupełniające do Rady Miasta Dynowa w okręgu wyborczym Nr 3 zarządzone na dzień 20 grudnia 2009 r. nie będą przeprowadzone z powodu nie zgłoszenia w wyznaczonym terminie do Komisarza Wyborczego w Rzeszowie zawiadomień o utworzeniu komitetów wyborczych i zamiarze zgłoszenia kandydatów na radnego.

2. Wybory uzupełniające do Rady Miasta Dynowa nie zostaną powtórzone, a mandat radnego pozostanie nie obsadzony.

3. Obwieszczenie podlega opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego oraz podaniu do publicznej wiadomości poprzez rozplakatowanie na terenie okręgu wyborczego Nr 3 w Dynowie.

Komisarz Wyborczy

Tomasz Smoleń

1906

INFORMACJA
STAROSTY LEŻAJSKIEGO
z dnia 28 października 2009 r.

w sprawie operatu ewidencji gruntów i budynków obrębów ewidencyjnych: Dąbrowica, Jastrzębiec, Słoboda gm. Kuryłówka

Na podstawie art. 13 pkt 10 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (j.t. Dz.U z 2005 r. Nr 190 poz. 1606 z późn. zm.) oraz art. 24 a ust. 8 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (jedn. tekst Dz.U. z 2005 r. Nr 240 poz. 2027 z późn. zm.) Starosta Leżajski informuje:

§ 1. Projekt operatu opisowo-kartograficznego modernizacji ewidencji gruntów i budynków obrębów ewidencyjnych: Dąbrowica, Jastrzębiec, Słoboda, gm. Kuryłówka stał się operatem ewidencji gruntów i budynków.

§ 2. Każdy, czyjego interesu prawnego dotyczą dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków ujawnione w operacie opisowo-kartograficznym, może w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego informacji, o której mowa w § 1, zgłaszać zarzuty do tych danych.

§ 3. Informacja podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

wz. STAROSTY
Józef Majkut

WICESTAROSTA

1907

Załącznik
do uchwały Nr XXVI/271/09
Rady Gminy w Żyrakowie
z dnia 15 września 2009 r.

AKTUALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA na lata 2008 – 2011

z perspektywą do 2016

1. WSTĘP

1.1. CEL OPRACOWANIA

1.2. OGOLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻYRAKÓW

1.2.1. LOKALIZACJA

1.2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

1.2.3. RYS HISTORYCZNY

1.3. KLIMAT

1.4. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA I ZASOBY LUDZKIE

1.4.1. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

1.4.2. STRUKTURA UTRZYMANIA I ZATRUDNIENIA ORAZ CHARAKTERYSTYKA PODMIOTU GOSPODARCZEGO

1.4.3. BEZROBOCIE

1.5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA I LISTA ZADAŃ PRIORYTETOWYCH

1.6. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY

1.7. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY

2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE

2.1. GOSPODARKA ODPADAMI

2.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

2.2.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.2.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.2.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

2.2.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

2.2.5. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

2.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

2.3.1. GEOLOGIA

2.3.2. RZEŻBA TERENU

2.3.3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU GLEB

2.3.4. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE

OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.3.5. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

2.3.6. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2019

2.3.7. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

2.4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

2.4.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.4.2. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

2.4.3. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

2.5. OCHRONA PRZYRODY

2.5.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.5.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE OCHRONY PRZYRODY UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.5.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

2.5.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

2.5.5. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

2.6. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE

2.6.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.6.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.6.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

2.7. OCHRONA PRZED HAŁASEM

2.7.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.7.2. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

2.8. EDUKACJA EKOLOGICZNA

2.8.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.8.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.8.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

2.8.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

2.9. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA

2.10. NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU

2.10.1. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

2.10.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

3. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

3.1.1. INSTRUMENTY PRAWNE

3.1.2. INSTRUMENTY FINANSOWE

3.1.3. INSTRUMENTY SPOŁECZNE

3.2. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

3.3. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA CELÓW

4. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

5. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

SPIS TABEL

ŹRÓDŁA INFORMACJI, DOKUMENTY PROGRAMOWE

1. WSTĘP

1.1. CEL OPRACOWANIA

Podstawą prawną dla opracowania Programu Ochrony Środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku –Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150), która w dziale III „Polityka ekologiczna oraz programy ochrony środowiska", w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, zobowiązuje Zarząd gminy „do sporządzenia programów ochrony środowiska uwzględniając cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe". Ustawa wprowadza również obowiązek sporządzania, co 2 lata raportu z wykonania programów i przedstawienia ich radzie gminy.

Natomiast ustawa O odpadach dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z 2007 r. z późniejszymi zmianami) w rozdziale 3 artykuły 14-16, nakłada obowiązek sporządzenia Planu Gospodarki Odpadami, który ma być częścią Programu Ochrony Środowiska.

Przygotowanie Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami jest konsekwencją realizacji polityki ekologicznej państwa przedstawionej w „II Polityce Ekologicznej Państwa" oraz „Programie Wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa". Gminny Program i Plan odnoszą się do dokumentów wyższego szczebla, jakimi są Programy i Plany wojewódzki i powiatowy.

Program Ochrony Środowiska ma na celu doprowadzenie do przestrzegania standardów jakości środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Programy są wykonywane w określonej kolejności – od programu wojewódzkiego, poprzez programy powiatowe do gminnych. Realizacja programu przyczyni się do poprawy środowiska przyrodniczego oraz wzrostu atrakcyjności gminy zarówno dla mieszkańców jak i potencjalnych inwestorów.

1.2. OGOLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ŻYRAKÓW

1.2.1. LOKALIZACJA

Gmina Żyraków jest jednostką administracyjną powiatu dębickiego, położonego w zachodniej części województwa podkarpackiego ze stolicą w Rzeszowie. Od wschodu granicę naturalną z miastem Dębica i gminą Dębica stanowi rzeka Wisłoka. Gmina Czarna graniczy z gminą Żyraków od zachodu, a północno - zachodnią granicę stanowi granica z gminami Radomyśl i Przecław. Gmina Żyraków jest gmina wiejską, w skład której, wchodzą następujące sołectwa:

- Bobrowa,
- Bobrowa Wola,
- Góra Motyczna,
- Korzeniów, -Straszęcin,
- Wiewiórka,
- Wola Wielka,
- Wola Żyrakowska,
- Zawierzbie,
- Żyraków,

- Mokre,
- Zasów,
- Nagoszyn.

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 110,19 km^2. Żyraków stanowi siedzibę władz gminy. Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa.

1.2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

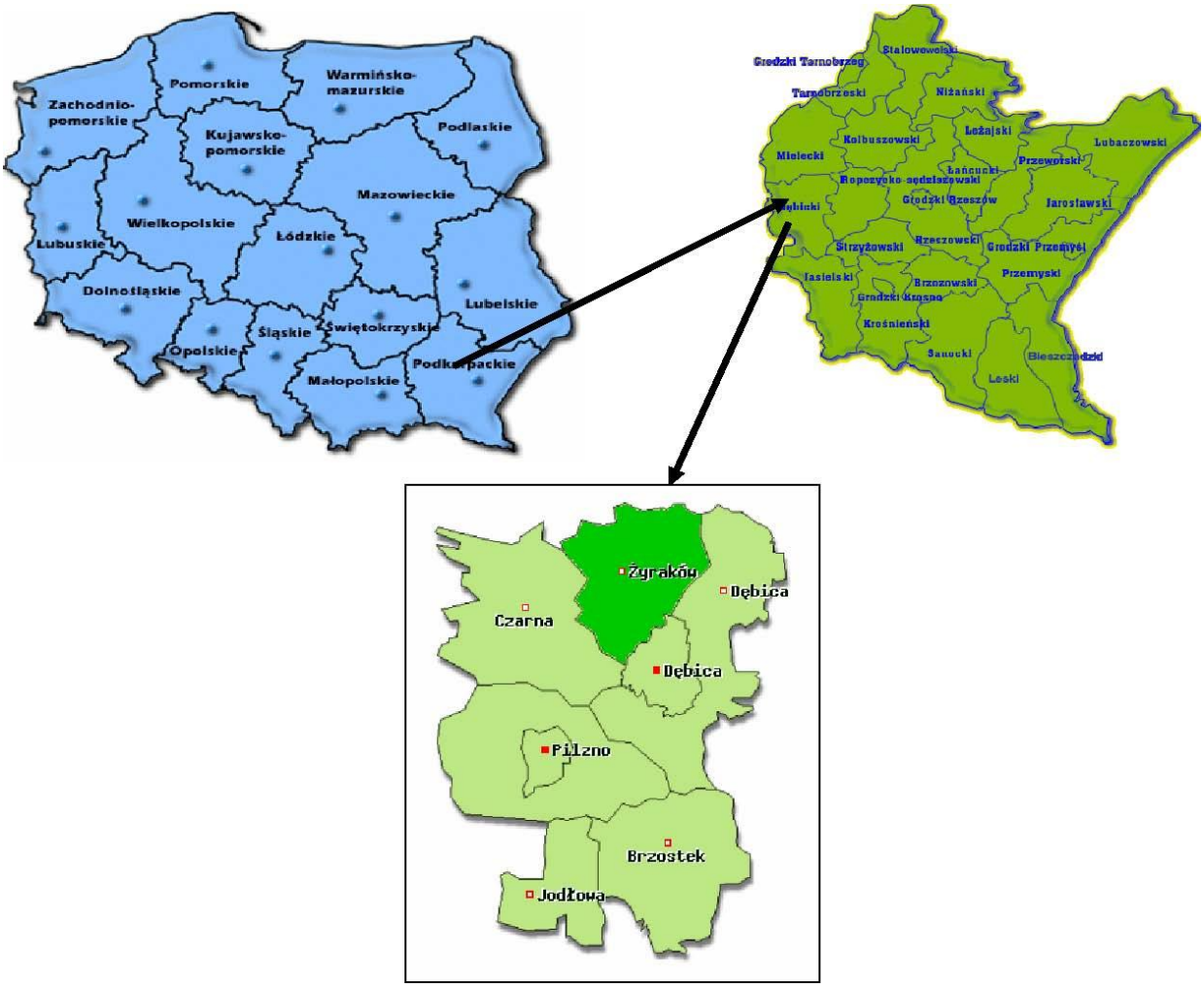
Gmina Żyraków położona jest w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierskiej z wydzielonymi mezoregionami: Wysoczyzną Tarnowską i Doliną Wisłoki, które charakteryzują się odmiennymi typami rzeźby terenu.

Najniższy punkt w gminie znajduje się na północy gminy w rejonie Korzeniowa około 173,4 m n.p.m., a najwyższy 246,2 m n.p.m. wzgórze w Zasowie, gdzie zlokalizowano zbiornik wyrównawczy ujęcia wody w Nagoszynie.

Gmina posiada kilkadziesiąt kilometrów dróg powiatowych, którymi głównie odbywa się ruch lokalny, międzysołecki i tranzytowy międzygminny. Z pozostałych dróg gminnych znaczenie komunikacyjne posiada około 15 km odcinków o lepszej nawierzchni.

W perspektywie w południowej części gminy przez Małą Wolę, Żyraków Kolonia będzie przebiegał węzeł autostrady A–4, co w znacznej mierze zwiększy możliwość pozyskania rynków zbytu oraz rozwoju gospodarczego.

Położenie gminy Żyraków:

1.2.3. RYS HISTORYCZNY

Pierwsze ślady obecności człowieka z okolic ziem Żyrakowa mogą pochodzić z przed 8 tys. lat p.n.e. Zasiedlanie doliny Wisłoki prowadzone było przez plemię Lędzian, zamieszkujących okolice Sandomierza. Natomiast dolinę Brnia zasiedlało plemię Wiślan. Za czasów panowania Kazimierza Wielkiego powstawały: Żyraków, Góra Motyczna, Wiewiórka i Zasów. Było to w latach 1341 – 1345. Od tego czasu do XVI w ziemie te przeżyły wiele klęsk i najazdów, głównie Kozaków, Tatarów i Rosjan. Kolejną klęską stał się potop szwedzki w XVII w. Kolejny wiek, to czas rozbiorów. Po I rozbiorze tereny te znalazły się pod zaborem austriackim. Po dawnej świetności nie pozostało praktycznie nic. Na doszczętnie zrujnowany region spadły dodatkowo klęski żywiołowe. Powodzie w 1772 i 1774 r.

zniszczyły pola uprawne, domy i zabudowania gospodarcze. Kolejne karty historii również obfitowały w niepowodzenia i klęski. Podczas rabacji galicyjskiej popełniono wiele mordów, a niektóre odznaczały się wyjątkowym okrucieństwem. W Straszęcinie zabito, według kronik parafialnych, dziewięć osób, a na terenie parafii zasowskiej czternaście osób. Z morderstwami połączona była prawie zawsze grabież i niszczenie budynków oraz zabudowań dworskich. A latach 1831, 1848 i 1873 wybuchały epidemie cholery za każdym razem zbierając duże żniwo. Zdarzało się, że liczba zachorowań w niektórych miejscowościach była tak duża, że zamieniała całą wieś w jedno cmentarzysko. Wiek XIX to również czas wyraźnych zaczątków rozwoju szkolnictwa wiejskiego. Do powstania szkół przyczyniali się często właściciele majątków. W roku 1847 z materiału dostarczonego przez tamtejszego właściciela hrabiego Kuczkowskiego, wybudowano pierwszą szkołę w Zasowie. I wojna światowa. Jej skutki dotkliwie odczuli okoliczni mieszkańcy. W maju 1915 roku ruszyła ofensywa austriacko - niemiecka. Powołano tu prawie wszystkich chłopców i mężczyzn do wojska. Część z nich poległo w walce. Po wojskach rosyjskich rozgościły się na dobre wojska austriackie. Rozpoczęły nawet pobór mężczyzn, w wieku od 18 do 50 lat. Również Austriacy często dopuszczali się grabieży co cenniejszych przedmiotów, pozostawiając nierzadko po sobie zgliszcza. W 1918 i potęga austriacka zaczęła się rozpadać. W roku 1931 w ramach reformy zlikwidowano powiat pilzneński i utworzono gminę zbiorową w Straszęcinie. Później przeniesiono ją do Żyrakowa. W 1937 roku zlikwidowano powiat ropczycki. Miastem powiatowym stała się Dębica. Rozpoczęła się też budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego, a wraz z nim stopniowy rozwój gospodarczy regionu gminy Żyrakowa. Wszelkie plany pokrzyżował wybuch II wojny światowej. W przeddzień wybuchu wojny odbywała się mobilizacja. Nad pobliską Dębicą przelatywały regularnie niemieckie samoloty. Oddziały niemieckie posuwały się sukcesywnie na wschód rozbijając kolejne polskie oddziały. Wkrótce po zakończeniu pierwszych działań wojennych do Wiewiórki ściągnął cały pułk niemieckiej artylerii przeciwpancernej. W połowie października 1939 utworzono Generalną Gubernię. Ponieważ prawo okupacyjne zabraniało nauczania w szkołach, w listopadzie tego samego roku w Wiewiórce rozpoczęło działalność tajne gimnazjum. Objęło ono swym zasięgiem Zasów i Mokre. Wiosną 1941 roku przed wybuchem wojny z sowietami Niemcy ponownie umieścili w Wiewiórce pułk piechoty. W 1943 roku spacyfikowano m.in.: Wiewiórkę, Zasów i Bobrową. Wymordowano wówczas wielu ludzi. Po nieudanej próbie zamachu na Hitlera w roku 1944 wojska niemieckie zaczęły się cofać. Wróciły jednak ponownie na front. Zacięte walki toczyły się o wieś Mokre, a przez Wiewiórkę przejeżdżały konne furgony niemieckie zaopatrujące wojsko w sprzęt i amunicję. Zbliżał się front. Równocześnie odbywała się mobilizacja Armii Krajowej do akcji „Burza". Tymczasem wojska radzieckie rozpoczęły ofensywę 20 sierpnia 1944 roku. Przekroczyły Wisłokę koło Korzeniowa i posuwały się naprzód przez Nagoszyn. Zacięte walki toczyły się o Mokre i Zasów. Szala zwycięstwa przechylała się kilkakrotnie ze strony Niemców na Armię czerwoną i odwrotnie. Walki doprowadziły do spustoszenia, nędzy i głodu.

Dopiero lata powojenne przyniosły zmiany na lepsze. Szybki rozwój gospodarczy rozpoczęty w dwudziestoleciu międzywojennym był również kontynuowany po zakończeniu II wojny światowej. W Dębicy i okolicach dynamicznie rozwijały się zakłady przemysłowe, w których pracowali m.in. mieszkańcy poddębickich wiosek. Do roku 1955 istniał duży powiat dębicki, który w tymże roku podzielono na dwa mniejsze: dębicki i ropczycki. Żyraków znalazł się w obrębie powiatu dębickiego, należącego wówczas do województwa rzeszowskiego. Lata 1955 - 1972 to okres gromadzkich rad w Bobrowej, Straszęcinie, Zasowie i Żyrakowie. 1 czerwca 1975 r. został wprowadzony nowy podział administracyjny kraju. Dotychczasowy powiat dębicki został włączony do nowo utworzonego województwa tarnowskiego. Ponowna zmiana nastąpiła 1 stycznia 1999 r.

1.3. KLIMAT

Zachodnia część gminy to pod względem klimatycznym tereny korzystne (wyższe terasy rzeczne), a część wschodnia to tereny niekorzystne (dna dolin o dużych wahaniach temperatur i wilgotności, znajdujące się w zasięgu inwersji temperatury i wilgotności, o słabej wentylacji). Średnia temperatura stycznia na poziomie rzeczywistym wynosi -3°C, a okres z temperaturą dobową niższą od 0°C wynosi 90 dni. W lipcu średnia temperatura na poziomie rzeczywistym kształtuje się na poziomie 18°C. Liczba dni w roku z temperaturą maksymalną powyżej 25°C jest równa 35°C. Opady stycznia wynoszą około 30 mm przy liczbie dni w roku z pokrywą śnieżną w granicy od 70 (dolina Wisłoki) do 80 mm (Wysoczyzna Tarnowska). W lipcu wysokość opadów kształtuje się na poziomie 100 mm, a w ciągu całego roku opady wynoszą 680-720 mm. Zjawiska cyrkulacyjne na tym obszarze charakteryzują się wyraźną sezonowością. Od października do stycznia i w marcu występuje przewaga cyrkulacji zachodniej. Styczeń charakteryzuje spływ mas powietrza z kierunku południowo-wschodniego, a w lutym występuje przewaga wiatrów z południa. Na przełomie kwietnia i maja występuje zmiana kierunku adwekcji z zachodniej na północną. W lecie istotne znaczenie mają też adwekcje ze wschodu. Wrzesień jest miesiącem o przejściowym w charakterze typów cyrkulacji z przewagą kierunków spływów z kierunku północno-zachodniego i południowego.

1.4. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA I ZASOBY LUDZKIE

1.4.1. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Gmina Żyraków zajmuje obszar o powierzchni 110,19 km^2, co stanowi 14,18 % powierzchni Powiatu Dębickiego i zaledwie 0,62 % całkowitej powierzchni Województwa Podkarpackiego.

Liczba ludności gminy Żyraków (dane: Wojewódzki Urząd Statystyczny (WUS), 2008) wynosiła na koniec czerwca 2007 roku 13 528 osób, w tym 6 725 mężczyzn i 6 825 kobiet.

Z analizy poziomu liczby ludności na przestrzeni ostatnich 8 lat (wg danych z WUS od 2000 do 2007) wynika, że liczba ludności wzrasta w każdym kolejnym roku. W roku 2000 wynosiła 12 923, w 2004 roku 13 313, a obecnie 13 528 osób.

Gęstość zaludnienia na obszarze gminy wynosi 122,77 osób/km^2. Porównywalnie wskaźnik zaludnienia powiatu dębickiego wynosi 171,93 osób/km^2 a województwa podkarpackiego 118,03 osób/km^2.

Tabela 1. Struktura ludności gminy Żyraków

Nazwa miejscowości	Powierzchnia w km^2	Ludność	Gęstość zaludnienia
Bobrowa	12,20	1.488	121,9
Bobrowa Wola	3,49	378	108,3
Góra Motyczna	9,31	1.030	110,6
Korzeniów	7,51	731	97,3
Mokre	6,04	624	103,3
Nagoszyn	21,93	1,647	75,1
Straszęcin	8,32	1,874	225,2
Wola Wielka	5,97	615	103,0
Wiewiórka	12,70	976	76,8
Zasów	9,94	879	88,4
Żyraków	6,58	1.522	231,3
Wola Żyrakowska	4,57	714	156,2
Zawierzbie	1,84	781	424,4
Razem:	110,4	13,259	120,1

Źródło: ewidencja ludności Urzędu Gminy w Żyrakowie

Z analizy ruchu naturalnego ludności wg Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) za rok 2007, gmina Żyraków odznacza się dodatnim przyrostem naturalnym. Wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie wynosi (4,1/1000 osób).

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w gminie

Wyszczególnienie	Województwo Podkarpackie		Powiat Dębicki		Gmina Żyraków	
	W osobach	Na 1000 ludności	W osobach	Na 1000 ludności	W osobach	Na 1000 ludności
Urodzenia żywe	20281	9,6	1353	10,1	153	11,4
Zgony	17563	8,3	1026	7,7	98	7,3
Przyrost naturalny	2718	1,3	327	2,5	55	4,1

Źródło: (GUS, 2007 r.)

Gmina Żyraków dobrze obrazuje tendencję społeczeństwa do przeprowadzania się z miast na wieś. Bilans migracji osób w gminie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 3. Ruch naturalny ludności w gminie.

Wyszczególnienie	Migracja stała		
	Napływ	Odpływ	Saldo
Województwo	20827	22734	-1907
Podkarpackie			
Powiat Dębicki	1155	1310	-155
Gmina wiejska Żyraków	147	119	28

Źródło: (GUS, 2007 r.)

1.4.2. STRUKTURA UTRZYMANIA I ZATRUDNIENIA ORAZ CHARAKTERYSTYKA PODMIOTU GOSPODARCZEGO

Około 67% powierzchni gminy stanowią użytki rolne, a w strukturze użytków rolnych aż 82% stanowią grunty orne, ilość osób zatrudnionych w rolnictwie w gminie Żyraków stale spada. Rolnictwo gminy Żyraków cechuje swoista specyfika, która jest charakterystyczna dla całego województwa. Specyfika ta ma głównie podłoże strukturalne, dlatego też procesy restrukturyzacyjne przebiegają znacznie wolniej i mniej efektywnie niż w pozostałych rejonach kraju, gdzie dominują duże obszarowo i mocne ekonomicznie gospodarstwa rolne. Obecnie na terenie gminy znajduje się 3 790 gospodarstw rolnych. Jednak niewiele z nich stanowi główny dochód utrzymania.

W gminie Żyraków na dzień 31. 12. 2007 (WUS, 2008), zarejestrowanych było 603 podmiotów gospodarki narodowej, w tym sektor publiczny obejmował 37 podmiotów a prywatny 566 podmiotów. W skład tych podmiotów wchodzą:

- 32 spółki handlowe,
- 31 spółek cywilnych,
- 5 spółdzielni,

Podział podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PDK stan w dniu 31.12.2006 w gminie przedstawiał się następująco:

- rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo – 16 podmiotów,
- przetwórstwo przemysłowe - 82 podmioty,
- budownictwo - 49 podmiotów,
- handel i naprawy - 177 podmiotów,
- hotele restauracje - 7 podmiotów,
- transport, gospodarka magazynowa i łączność - 67 podmioty,
- obsługa nieruchomości i firm, nauka – 56 podmiotów

W ciągu ostatnich lat nastąpił dość znaczny rozwój transportu towarowego, budownictwa i przetwórstwa przemysłowego.

1.4.3. BEZROBOCIE

Pod pojęciem bezrobotnego (zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz późniejszymi zmianami – jednolity tekst Dz. U. Nr 6, poz. 56 z 2001 r.), należy rozumieć osobę nie zatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nie uczącą się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zamieszkania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy. Według danych Urzędu Gminy Żyraków stopa bezrobocia w 2008 roku wyniosła 11,4%.

1.5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA I LISTA ZADAŃPRIORYTETOWYCH

Przy sformułowaniu celów ochrony środowiska dla gminy Żyraków oparto się na:

- wymaganiach prawnych i obowiązkach wynikających z obowiązujących przepisów polskich i Unii Europejskiej,
- uwarunkowaniach wynikających z dokumentów nadrzędnych t.j: II Polityki Ekologicznej Państwa oraz Programie Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego,
- Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Żyraków, - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żyraków,
- Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego,
- Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dębickiego,
- konsultacjach z osobami zajmującymi się ochroną środowiska w gminie.

1.6. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY

Podstawowym celem rozwoju gminy Żyraków powinien być:

Rozwój zrównoważony oparty na wykorzystaniu warunków naturalnych dla rozwoju turystyki i rekreacji, agroturystyki i rolnictwa oraz na nieuciążliwej wytwórczości rzemiosła.

Cele strategiczne:

1 Pełne wykorzystanie walorów i zasobów przyrodniczych oraz stosunkowo bliskiego położenia dużej aglomeracji miejskiej dla rozwoju turystyki, agroturystyki, budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej.

2 Pełna ochrona środowiska przyrodniczego, w tym walorów, które stanowią szansę dla rozwoju gminy.

3 Ochrona istniejących wartości kulturowych oraz kultywowania tradycji atrakcyjność sztuki lokalnej.

4 Uzyskanie dodatkowych miejsc pracy w obszarze gminy oraz ograniczenie bezrobocia i jego negatywnych skutków poprzez:

- tworzenie sprzyjających warunków dla inwestycji dających nowe miejsca pracy, szczególnie w sektorze rekreacyjno-uzdrowiskowym,
- popieranie przedsiębiorczości mieszkańców gminy wpływających na jej rozwój,
- rozwój bazy przetwórczej atrakcyjność tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności gospodarstw rolnych

5. Poprawa standardów życia mieszkańców gminy przy wyrównywaniu dysproporcji w poszczególnych jej regionach, między innymi poprzez:

- realizację infrastruktury technicznej kanalizacji

6. Tworzenie mechanizmów promocji atrakcyjność rozwoju gminy.

1.7. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY

Budżet gminy Żyraków jest raczej stabilny. Jednak wydatki inwestycyjne na rzecz ochrony środowiska stanowią niewielką część ogółu wydatków gminy.

Tabela 4. Budżet gminy Żyraków w tym na zadania związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska

Rok	Dochody ogółem [tys. zł]	Wydatki ogółem [tys. zł]	Wydatki na gosp. kom. i ochr.środ. [tys. zł]
Realizacja na rok 2007	27 532, 254	27 045,597	1 362,705

źródło: WUS 2007

W 2006 roku nakłady inwestycyjne z budżetu gminy na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną wynosiły 1 362,705 tys. zł natomiast wydatki ogółem na ochronęśrodowiska794, 179 tys. zł z czego całość przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. (wg WUS, Kraków 2007)

Pomimo stosunkowo niskich wydatków na inwestycje, gmina systematycznie realizuje zadania związane z ochroną środowiska. Największy nacisk gmina kładzie na inwestycje związane z poprawą gospodarki wodno-ściekowej.

Poniżej zestawiono zadania dotyczące ochrony środowiska zrealizowane w gminie Żyraków ostatnich latach. Największe z nich dotyczą termomodernizacji i ograniczenia niskiej emisji poprzez instalację kotłów gazowych. Zadania te były realizowane ze środków własnych gminy oraz środków WFOŚiGW.

Tabela 5. Realizacja zdań związanych z ochrona środowiska w latach 2004-2008

Zadania	Kwota (tys. zł)	Źródło finansowania	miejscowość	termin
Budowa 61,8 km sieci wodociągowej oraz budowa na terenie gminy oraz budowa 28,1 km sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Woli Żyrakowskiej	23.700,43	Związek Gmin Dorzecza Rzeki Wisłoki, środki własne, Fundusze Europejskie	Teren gminy	2004-2008
Rozbudowa i docieplenie Publicznej Szkoły w Żyrakowie	3.498,190	Środki zewnętrzne	Żyraków	2006-2008
Termomodernizacja-	381, 066	Środki	Zasów	2006-2008
Publiczna Szkoła w Zasowie		zewnętrzne		
Budowa oczyszczalni ścieków w Woli Żyrakowskiej dla 9 miejscowości wraz z wykonaniem kanalizacji sanitarnej w Woli Żyrakowskiej i w Żyrakowie	3 896 400	Środki zewnętrzne	Wola Żyrakowska	2006-2008
Akcja sprzątanie świata w szkołach i przedszkolach	-	-	Teren gminy	corocznie
Budowa ścieżek przyrodniczych i rowerowych	20,86	Środki własne,	Żyraków	2006

Źródło: (zestawienie własne na podstawie danych z UG Żyraków 2008)

<u>Współpraca z samorządami gminnymi i związkami gmin.</u>

Należy zaznaczyć, że realizacja przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska w znacznym stopniu zależy od efektywnej współpracy z gminami, która jest konieczna na każdym etapie „cyklu życia" polityki ochrony środowiska. Wiele działań musi być wdrażanych na poziomie lokalnym i udziału co najmniej udziału kilku gmin.

Do takich działań należą przede wszystkim zadania z zakresu: gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami komunalnymi, zbiórki odpadów niebezpiecznych.

Gmina Żyraków wchodzi w skład Związku Gmin Dorzecza Wisłoki z siedzibą w Jaśle. Związek tworzy 19 gmin z terenu województwa podkarpackiego i małopolskiego: Miasto Jasło, Brzostek, Brzyska, Czarna, Chorkówka, Dębica, Dębowiec, Jasło, Jedlicze, Kołaczyce, Krempna, Nowy

Żmigród, Osiek Jasielski, Pilzno, Sękowa, Skołyszyn, Szerzyny, Tarnowiec, Żyraków. Obszar zlewni Wisłoki, rozciągający się od grani Beskidu Niskiego po Wisłę wyróżnia urozmaicony krajobraz oraz unikalne walory przyrodnicze i historyczne. Znajdziemy tam m.in. Magurski Park Narodowy, rezerwaty i pomniki przyrody, tradycyjne krajobrazy rolnicze oraz liczne zabytki. Celem związku jest poprawa stanu środowiska naturalnego oraz promowanie zrównoważonego rozwoju społeczno gospodarczego tego obszaru. Służą temu liczne projekty realizowane przez związek, dotyczące poprawy czystości wód poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej, gospodarki odpadami, rozwoju turystyki i edukacji ekologicznej.

Związek rozpoczął działalność początkiem 1998 r., a pierwszym zadaniem było wykonanie kompleksowego Programu poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki, dla całej zlewni rzeki liczącej ponad 4 tys km^2, zamieszkałej przez prawie 612 tys. mieszkańców. Program został wysoko oceniony przez Sejmową Komisję Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa podczas posiedzenia wyjazdowego w Jaśle w maju 1999 r. Jest to pierwszy spójny program dla całej rzeki Wisłoki, wdrażający zasadę zlewniowego systemu zarządzania – zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, uwzględniający naturalną ciągłość i łączność zasobów wodnych, stanowi on mocną podstawę działań związku w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem funduszy pomocowych.

2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE

2.1. GOSPODARKA ODPADAMI

Tematyka gospodarka odpadami oraz odpady, w rozumieniu Ustawy o odpadach dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z 2007 r. z późniejszymi zmianami), dokładnie opisania została w „Planie Gospodarki Odpadami Gminy Żyraków".

Opracowanie takie stanowi odrębny dokument uwzględniający zapisy Programu ochrony środowiska dla gminy oraz wytyczne zawarte w programach wyższego szczebla (powiatowym, wojewódzkim) i zostało opracowane równocześnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Żyraków"

Sporządzony Plan Gospodarki dla Gminy Żyraków zawiera analizę stanu gospodarki odpadami, z której wynika, że funkcjonujący w gminie Żyraków system gromadzenia i zbiórki odpadów, zapewnia prawidłowy ich wywóz i unieszkodliwianie. Natomiast przyjęty system gromadzenia odpadów i ich wywóz, prowadzony jest w sposób uporządkowany i przystosowany do istniejących uwarunkowań lokalizacyjnych i przyzwyczajeń mieszkańców. Na terenie gminy Żyraków w roku 2007 zebrano **681,85 Mg** odpadów niesegregowanych, zmieszanych oraz **70,7 Mg** odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie. Z roku na rok ilość odpadów na terenie wzrasta. Średnia ilość odpadów zebranych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w ciągu roku wynosi 55,8 kg/M/rok.

Odpady wywożone są na składowisko odpadów w Kozodrzy oraz do Gminnego Zakładu Komunalnego Gromadzenia i Utylizacji Odpadów w Paszczynie gdzie następuje segregacja i odzysk.

Od 1997 roku prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. System selektywnej zbiórki na terenie gminy funkcjonuje wg dwóch metod:

– system zbiórki odpadów selektywnie gromadzonych „u źródła", w pięciu workach, każdy w innym kolorze:

1) odpady z tworzyw sztucznych- worek żółty
2) odpady metalowe- worek czerwony
3) makulatura – worek niebieski
4) stłuczka szklana kolorowa – worek zielony
5) stłuczka szklana biała – worek biały

– system zbiórki selektywnej odpadów gromadzonych w czterech różnych pojemnikach dzwonowych specjalnie do tego celu przystosowanych, rozstawionych przy szkołach podstawowych.

Realizując założenia Uchwały Rady Gminy w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach dnia 19 marca 2007 roku na terenie gminy rozpoczęła się kontrola gospodarstw i posesji dotycząca zagospodarowania odpadów stałych i odprowadzania ścieków komunalnych. W efekcie kontroli na terenie gminy obecnie zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych objętych zostało 50,73 % gospodarstw domowych co jak na gminę wiejską jest wynikiem dość zadowalającym.

Rada Gminy Żyraków 28 grudnia 2007 podjęła uchwałę o woli utworzenia Związku Międzygminnego celem którego jest wspólna gospodarka odpadami – realizacja projektu p.n. „Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów Kozodrza – Paszczyna". Zrealizowanie projektu przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego o czym więcej w rozdziale 2.3.5.

Tabela 5a. Gospodarka odpadami- lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp	Zadania do realizacji	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Rozbudowa gminnego systemu selektywnego gromadzenia i zbierania odpadów		do 2016	Gmina Żyraków	Redukcja zagrożeń i uciążliwości wynikających ze składowania odpadów, ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko

2	Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych przez mieszkańców a wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych.		do 2016	Gmina Żyraków	Redukcja zagrożeń i uciążliwości wynikających ze składowania odpadów niebezpiecznych, ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko
3	Opracowanie ewidencji, inwentaryzacja dzikich wysypisk oraz ich likwidacja.		do 2016	Gmina Żyraków	Ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez zmniejszenie zagrożenia zanieczyszczenia gleb i wód, zarówno powierzchniowych jak i podziemnych
4	Propagowanie indywidualnego kompostowania odpadów organicznych powstających w gospodarstwach domowych i rolniczych		do 2016	Gmina Żyraków	Redukcja składowania odpadów organicznych
5	Opracowanie i wdrażanie programu edukacji ekologicznej dla społeczeństwa i przedsiębiorstw gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy w zakresie ograniczania ilości wytwarzania odpadów i racjonalizowania sposobów gospodarowania nimi		do 2016	Gmina Żyraków	Redukcja zagrożeń i uciążliwości wynikających ze składowania odpadów, kreowanie postaw proekologicznych
6	Inwentaryzacja i opracowanie programu zbiórki i usuwania odpadów azbestowych Kontynuacja podejmowanych do tej pory działań – np. „Likwidacja odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Żyraków" współfinansowane z PFOŚiGW		do 2016	Gmina Żyraków	Eliminacja wyrobów azbestowych z otoczenia człowieka

2.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

2.2.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

2.2.1.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Żyraków prawie w całości odwadniana jest przez cieki powierzchniowe stanowiące lewobrzeżne dopływy rzeki Wisłoki, która przepływa na odcinku 19 km wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy. Rzeka Wisłoka (ciek II rzędu od długości 163,6 km) uchodzi do rzeki Wisły w 226,8 km jej biegu. Wisłoka bierze początek w Beskidzie Niskim zbudowanym z utworów filszowych, na wysokości 600 m n.p.m. W górnym biegu przepływa Pogórze Jasielskie i Kotlinę Jasielską-Krośnieńską. Poniżej Jasła opuszcza kotlinę i aż do Pilzna przepływa Pogórza: Strzyżowskie i Ciężkowickie. Szerokość doliny Wisłoki sięga 2 km, a jej dno wypełniają mady, piaski i żwiry rzeczne. Pozostała część dorzecza zbudowana jest z piaskowców i iłów trzeciorzędowych. Poniżej miejscowości Łabuzie na wschód od Pilzna, lewobrzeżna zlewnia Wisłoki, na której zlokalizowana jest gmina Żyraków, staje się fragmentem Kotliny Sandomierskiej. Szerokość doliny Wisłoki na terenie Kotliny Sandomierskiej wynosi około 5km. Powierzchnia całej zlewni Wisłoki wynosi 4110,2 km^2. Lewobrzeżnymi większymi dopływami Wisłoki na terenie gminy Żyraków są: Grabinianka, potok wypływający spod Nagoszyna zwany Pastyrniak, potok Wolica, potok Bobrowski. Najniższe wartości średnich stanów wód zaobserwowano we wrześniu i październiku. W grudniu po opadach następuje niewielki wzrost stanów wody, po którym ma miejsce stałe ich obniżanie, aż do wystąpienia niżówki zimowej. Podobna sytuacja ma miejsce z końcem lipca, kiedy po opadach zachodzi powolne opadanie poziomu wody, aż do osiągnięcia niżówki jesiennej. Związane z tym wezbrania występują regularnie co roku na wiosnę. Największe powodzie zdarzają się w lecie od czerwca do sierpnia. Średni odpływ powierzchniowy kształtuje się na poziomie 4 l/s/km^2. Na terenie gminy występuje szereg naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Większość z nich ma niewielkie rozmiary i pojemność. Położone są one w naturalnych zagłębieniach terenu, zasilane są bezpośrednio wodami opadowymi. Powierzchnia tych stawów nie przekracza w większości kilku arów, rzadko kilkunastu. Do większych stawów należą zbiorniki wodne znajdujące się na terenie parków podworskich (Korzeniów, Zasów) oraz zbiorniki powstałe w wyrobiskach pożwirowych.

Jakość wód powierzchniowych

Zanieczyszczenie wód powierzchniowym jest wynikiem oddziaływania różnych czynników antropogenicznych takich jak: urbanizacja, rolnictwo, uprzemysłowienie.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska, z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie

klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. z 2004 r. Nr 32 poz. 284 z późniejszą zmianą) ustalono pięciostopniową klasyfikację czystości wód powierzchniowych:

1) klasa pierwsza - wody o bardzo dobrej jakości:

a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A1,

b) wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na żadne oddziaływania antropogeniczne;

2) klasa druga - wody dobrej jakości:

a) spełniają w odniesieniu do większości wskaźników jakości wody wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,

b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych;

3) klasa trzecia - wody zadowalającej jakości:

a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,

b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych;

4) klasa czwarta - wody niezadowalającej jakości:

a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A3,

b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany ilościowe i jakościowe w populacjach biologicznych;

5) klasa piąta- wody złej jakości:

a) nie spełniają wymagań dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,

b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany polegające na zaniku występowania znacznej części populacji biologicznych.

Wyżej wymienione klasy zastąpiły stosowaną do końca roku 2004 trzystopniową klasyfikację wód.

Na terenie gminy Żyraków obecnie nie ma żadnego punktu monitoringu jakości wód powierzchniowych. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie prowadzi badania na terenie powiatu dębickiego w wielu przekrojach pomiarowo – kontrolnych. Większość obszaru gminy w całości odwadniana jest przez cieki powierzchniowe stanowiące lewobrzeżne dopływy rzeki Wisłoka. Z badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Rzeszowie (stan na koniec roku 2006) wynika, że rzeka Wisłoka od 46,9 km do 108,9 km kwalifikuje się do III klasy czystości wód.

Najbliższy Żyrakowa punkt kontrolno-pomiarowy zlewni Wisłoka znajduje się na 61,7 km tej rzeki w miejscowości Podgrodzie. WIOŚ Rzeszów prowadzi tu pomiary ze względu na ocenę ogólną, monitoring wód przeznaczonych dla bytowania ryb oraz monitoring wód przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. WIOŚ Rzeszów regularnie bada również wody głównych dopływów zbiorników objętych monitoringiem. W przypadku Wisłoka jest to zbiornik Besko. Badania w 2008 i 2009 roku wykonane zostaną w punktach, których lokalizacja pokrywa się z punktami podstawowymi monitoringu diagnostycznego tych części wód. W przypadku Wisłoka będzie to 20 punktów pomiarowych.

2.2.1.2. WODY PODZIEMNE

W gminie Żyraków występują bogate zasoby wód podziemnych. Użytkowy poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych. Podłożem nieprzepuszczalnym dla tego poziomu jest gruby kompleks iłów mioceńskich. W obrębie utworów mioceńskich mogą lokalnie występować wody podziemne, jednak nie mają one znaczenia użytkowego, ponadto nie zostały dotychczas dostatecznie rozpoznane. Warstwa wodonośna zbudowana jest ze żwirów i piasków. Na bazie tych wód wybudowano dwa ujęcia wody w Nagoszynie i Żyrakowie..

Teren gminy Żyraków znajduje się obszarze jednego z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oznaczony numerem 425. Jest to zbiornik wód czwartorzędowych o znacznej wydajności wydajności. Występują tu wody gruntowe i wgłębne.

Klasyfikacja wód podziemnych podobnie jak wód powierzchniowych dzieli się obecnie na 5 klas czystości [Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. nr 143, poz. 896)]

Wody poziomu czwartorzędowego stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców terenów wiejskich. Ponadto, ze względu na płytkie zaleganie wód podziemnych, poziom ten narażony jest na wpływ zanieczyszczeń przenikających z powierzchni terenu.

Wody podziemne zbiornika nr 425 są wodami klas II i III. Poniżej przedstawiono wyciąg z tabeli klasyfikującej jakości wód podziemnych województwa podkarpackiego w 2005 roku.

Tabela 6. Klasyfikacja jakości wód podziemnych zbiornika 425.

Nr otworu wg PIG	Miejscowość, nazwa punktu	Straty-grafia	Wody	Obszary GZWP	Klasa wód	Wskaźniki w zakresie stężeń odpowiadających wodzie		Wskaźniki przekraczające normy dla wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi
						klasa IV (oznaczone stężenie)	klasa V (oznaczone stężenie)	
79	Wielkie Oczy	X	gruntowe	Poza	III		fosforany (29,9 mg PO4/1) potas (67,554 mg K/1)	brak przekroczeń
84	Mielec	Q	gruntowe	425	III		żelazo ogólne (6,1 102 mg Fe/1)	mangan, żelazo ogólne
85	Leżajsk	Q	wgłębne	425	III			brak przekroczeń
86	Ropczyce-Czekaj	Q	wgłębne	425	II			mangan
90	Łańcut	Q	wgłębne	425	II			mangan
91	Stary Dzików	Q	gruntowe	poza	w 2005 roku punkt nr 9 1 został wyłączony z badań			
92	Nowa Dęba	Q	gruntowe	425	III	fosforany (3,05 mg PO4/1) żelazo ogólne (3,1977 mg Fe/1)	wodorowęglany(4,27 mg HCO3/1)	mangan, żelazo ogólne, nikiel
94	Stalowa Wola	Q	gruntowe	425	III		wodorowęglany (<0,1 mgHCO3/l)	mangan, żelazo ogólne, nikiel

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny.

2.2.1.3. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gmina Żyraków jest jak na gminę wiejską bardzo dobrze zwodociągowana. Z sieci wodociągowej na terenie gminy korzysta 12896, co stanowi 98% mieszkańców. Wszystkie miejscowości z terenu gminy (13 miejscowości) posiadają sieć wodociągową. Poprawiło to sytuację sanitarną wielu gospodarstw gminy borykających się z problemem niedostatku wody. Źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców w gminie są wodociągi lokalne, obejmujące zasięgiem obsługi ponad 12 900 mieszkańców. Wodociągi obsługiwane są przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Żyrakowie.

Tabela 7. Długość sieci wodociągowej w podziale na poszczególne sołectwa w gminie.

Lp.	Miejscowość	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	Liczba przyłączy w szt.
1	Bobrowa	13,8	272
2	Bobrowa Wola	2,3	86
3	Góra Motyczna	12,7	214
4	Korzeniów	4,1	127
5	Mokre	9,8	138
6	Nagoszyn	31,6	367
7	Straszęcin	22,9	422
8	Wiewiórka	8,7	206
9	Wola Wielka	11,9	135
10	Wola Żyrakowska	6,0	141
11	Zasów	11,7	211
12	Zawierzbie	8,8	225
13	Żyraków	14,6	310
Razem		158,9	2854

Źródło: UG Żyraków

Gmina ewidencjonuje 3 studnie głębinowe zasilające mieszkańców w wodę:

- W Żyrakowie – pobór wody w ciągu roku: 219,2 tys. m^3 (dane UG Żyraków, 2008)
- W Nagoszynie – pobór wody w ciągu roku: 231,2 tys. m^3 (dane UG Żyraków, 2008)
- W Woli Wielkiej – pobór wody w ciągu roku: 173,3 tys. m^3 (dane UG Żyraków, 2008)

Roczna ilość wody pobranej w gminie wyniosła 623,7 tys. m^3.

2.2.1.4. OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ

Według ustawy Prawo wodne, gospodarowanie wodami, a w tym między innymi ochrona przed powodzią i suszą, powinny być prowadzone w regionie wodnym. Praktycznie cały obszar województwa podkarpackiego położony jest w Regionie Wodnym Górnej Wisły, gdzie organem właściwym do gospodarowania wodami jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW) w Krakowie. Jednostką RZGW jest Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny ochrony przeciwpowodziowej (OKI). Jego celem jest gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji związanych z ochroną przeciwpowodziową. Według OKI Wisłoka do której zlewni należy teren gminy Żyraków jest rzeką stwarzającą znaczne zagrożenie powodziowe.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie realizując ustawy Prawo wodne, które nakładają na dyrektora RZGW m.in. obowiązek koordynowania działań związanych z ochroną przed suszą w regionie wodnym, podjął działania zmierzające do graficznego przedstawienia obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie suszy (deficyt opadów). W tym celu wykorzystuje się dostępne w OKI informacje nt. opadów (dane pochodzą z IMGW O/Kraków). Wszelkie opracowania i wyniki comiesięcznych pomiarów można znaleźć na stronie www.oki.krakow.rzgw.gov.pl.

2.2.1.5. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Obecnie występujące punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń na terenie gminy Żyraków to przede wszystkim:

- ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkaniowej,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

Na terenie gminy zbiorczy system kanalizacji sukcesywnie i szybko rozwija się. Obecnie na terenie gminy do kanalizacji podłączonych jest ponad 5 828 mieszkańców co stanowi 43,4% wszystkich mieszkańców.

Nieszczelne szamba oraz „dzikie" wyloty kanalizacji, stanowią znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki te wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT5, ChZT, azot amonowy i fosforany. Źródłem zanieczyszczenia mogą również być osady ściekowe z szamb czy gnojowica wywożona na pola a miejsca gromadzenia odchodów oraz odpadów gospodarskich stanowią największe, potencjalne źródło zanieczyszczenia wód gruntowych w obrębie zagrody wiejskiej. Dlatego o skuteczności ochrony wód przed zanieczyszczeniami punktowymi przesądza usytuowanie i wykonanie podłóg pomieszczeń inwentarskich oraz zbiorników na stałe i płynne odchody i odpady gospodarskie.

Do odchodów i odpadów ciekłych zalicza się nawozy naturalne, to znaczy gnojowicę i gnojówkę oraz ścieki bytowe nie odprowadzone do kanalizacji zbiorczej. Do odchodów i odpadów stałych zalicza się nawozy naturalne – obornik, nawozy organiczne – komposty i odpady bytowe –śmieci.

Również ciała padłych zwierząt pozostawione w obrębie gospodarstwa mogą powodować zanieczyszczenie wód. Dlatego też ciała te nie mogą być zakopywane, a tym bardziej zagrzebywane w pryzmach obornika czy kompostu. Padłe zwierzęta należy natychmiast dostarczyć do miejsc utylizacji, najlepiej transportem specjalistycznym. Na terenie

Innym źródłem zanieczyszczenia mogą być ścieki deszczowe z dróg, które mogą zanieczyszczać wody powierzchniowe głównie substancjami ropopochodnymi spłukiwanymi z nawierzchni dróg.

2.2.1.6. KANALIZACJA I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Konsekwencją budowy wodociągów w gminie jest problemem odprowadzania ścieków. Sieć kanalizacyjną w gminie Żyraków posiadają miejscowości Straszęcin, Zawierzbie, Wola Wielka, Żyraków, Wola Żyrakowska i część miejscowości Korzeniów. Łączna długość sieci kanalizacji wynosi 42,14 km, a korzystają z niej 5828 osoby, co stanowi 43,4% wszystkich mieszkańców gminy. Gmina Żyraków sukcesywnie rozbudowywuje sieć kanalizacyjną na swoim terenie. W roku 2007 gmina rozpoczęła budowę sieci kanalizacyjnej o długości - 74.1 km dla 5534 osób w pięciu miejscowościach: Góra Motyczna, Wiewiórka, Bobrowa, Bobrowa Wola, Nagoszyn". Planowane są w najbliższej przyszłości liczne inwestycje mające na celu uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, o których więcej w rozdziale 2.2.3. oraz 2.2.4.

Sytuacja z oczyszczalniami ścieków przedstawia się następująco:

Dwa gospodarstwa posiadają indywidualne, przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków, pozostałe zagrody wyposażone są w urządzenia typu szamba.

Gmina Żyraków zarządza 4 oczyszczalniami ścieków:

- w Straszęcinie – oczyszczalnia biologiczna typu SBR o przepustowości 450 m^3/dobę, aktualnie oczyszcza 320 m^3/dobę, po włączeniu do niej kanalizacji sanitarnej wsi Wola Wielka,
- w Zawierzbiu -– oczyszczalnia biologiczna typu SBR o przepustowości 170 m^3/dobę, aktualnie oczyszcza 60 m^3/dobę,
- w Korzeniowie- oczyszczalnia biologiczna typu SBR o przepustowości 25m^3/dobę, aktualnie oczyszcza 17 m^3/dobę,
- w Woli Żyrakowskiej - oczyszczalnia biologiczna przepływowa o przepustowości 500 m^3/dobę, aktualnie oczyszcza 200 m^3/dobę.

Gmina Żyraków od lat prowadzi gospodarkę osadową. Osady są prasowane na prasie w oczyszczalni ścieków w Woli Żyrakowskiej i odwożone na składowisko w Kozodrzy w gminie Ostrów. Roczna produkcja osadu wynosi 31,5 tony.

2.2.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.2.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Przyjęte wspólne dla Unii Europejskiej regulacje prawa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej zawarte są w następujących dyrektywach:

— Dyrektywa Rady 2000/60/WE - Ramowa Dyrektywa Wodna z późniejszą zmianą,

— Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/32/WE z dnia 11 marca 2008 r. zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE,

— Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu,

— Dyrektywa 2006/11/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty,

— Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG,

— Dyrektywa Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczenia (IPPC),

— Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje wprowadzane do środowiska wodnego wspólnoty,

— Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego z późniejszą zmianą,

— Decyzja Komisji UE z dnia 8 sierpnia 2008 r. zmieniająca Dyrektywę Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego,

— Dyrektywa Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych,

— Dyrektywa Rady 93/481/EWG dotycząca formularzy dla prezentowania narodowych programów przewidzianych w Art. 17 Dyrektywy Rady 91/271/EWG,

— Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie odprowadzania niebezpiecznych substancji do wody, oraz dyrektywy „córki" 82/176, 83/515, 84/156, 84/491, 86/280, 88/347, 90/415,

— Dyrektywa Rady 75/440/EWG w sprawie wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do pobierania wody pitnej w krajach członkowskich,

— Dyrektywa Rady 80/778/EWG w sprawie jakości wody przeznaczonej do picia,

— Dyrektywa Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, uzupełniająca i zastępująca dyrektywę 80/778/EWG,

— Dyrektywa Rady 77/795 ustanawiająca wspólną procedurę wymiany informacji na temat jakości wód powierzchniowych w Unii,

— Dyrektywa Rady 79/869/EWG dotycząca metod badań i częstotliwości analiz wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w krajach członkowskich,

— Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem powodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne,

— Dyrektywa Rady 78/659/EWG w sprawie jakości wód wymagających ochrony dla podtrzymania życia ryb,

— Dyrektywa Rady 79/923/EWG w sprawie jakości wód wymaganych dla hodowli skorupiaków i mięczaków.

Pozostałe obszary związane z gospodarką wodno-ściekową nie ujęte w powyższych dyrektywach, państwa członkowskie normują na poziomie krajowym.

2.2.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

W Polsce sprawy związane z ochroną środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej regulują ustawy wraz z rozporządzeniami:

— Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),

— Ustawa z dnia 3 października 2003 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 190, poz. 1865),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Nr 283, poz. 2839),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska i sposobu ich przedstawiania. (Dz. U. Nr 252, poz. 2128),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),

— Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 158, poz. 1105),

— Obwieszczenie Ministra z dnia 15 października 2008 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzenia ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2009 (Dz. U. Nr 80, poz. 707),

— Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. Nr 136, poz. 964),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. Nr 192, poz. 1392),

— Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 października marca 2003 r. w sprawie wysokości górnych jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2009 (Mon. Pol. Nr 79, poz. 698),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 110, poz. 1057),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2008 r. w sprawie określenia wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 120, poz. 827),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska i sposobu przedstawiania tych informacji i danych (Dz. U. Nr 252, poz. 2128)

— Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 z późn. zmianą: tekst jednolity – Dz. U. z 2005 r. nr 239 poz. 2019),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 4, poz. 44),

— Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2002 r. w sprawie metodyk referencyjnych badania stopnia biodegradacji substancji powierzchniowoczynnych zawartych w produktach, których stosowanie może mieć wpływ na jakość wód (Dz. U. Nr 196 poz. 1658 z późniejszą zmianą),

— Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176, poz. 1455),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji

szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych (Dz. U. Nr 180, poz. 1867),

— Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub części stanowiących własność publiczną (Dz. U. Nr 16, poz. 149),

— Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 85, poz. 729),

— Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz. U. Nr 8 poz. 70),

— Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886),

— Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. Nr 136, poz. 964),

— Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417),

— Ustawa o zmianie ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 18 lipca 2002 r. (Dz. U. Nr 143, poz. 1196),

— Ustawa zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw z dnia 19 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 7 poz. 78),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549),

— Ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 23 czerwca 2006 r. (Dz. U. Nr 144, poz. 1042),

— Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych. (Dz. U. Nr 188, poz. 1576),

— Ustawa o zmianie ustawy Prawo budowlane z dnia 26 czerwca 2008 r. (Dz. U. Nr 145 poz. 914),

— Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 109 poz. 1156),

— Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 2 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 91 poz. 876),

— Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80 poz. 479).

Polskie prawo w dalszym ciągu jest w trakcie dostosowywania do wymogów Unii Europejskiej, w związku z tym należy oczekiwać wejścia w życie kolejnych nowych rozporządzeń związanych z gospodarką wodno-ściekową.

2.2.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

Cel 1: Zapewnienie skutecznej ochrony wód podziemnych i powierzchniowych – (Cel długookresowy do roku 2016)

Priorytet 1.1: Uporządkowanie gospodarki wodnej w gminie

Obecny stan sanitarny gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Żyraków nie odpowiada w pełni standardom higieniczno-sanitarnym i ekologicznym, a zwłaszcza stanowi zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych, lewych dopływów Wisłoka: Grabinianki, potoku zwanego Pastyrniak, potoku Wolicy i potoku Bobrowskiego. Dzieje się to dlatego, że nadal ponad 50% gminy nie jest skanalizowana. Realizacja celów polegać będzie na budowie sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Zakończenie inwestycji pozwoli na spełnienie wymagań Unii Europejskiej w sektorze ochrony wód określonych w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Gmina planuje wyposażyć w sieć kanalizacyjną wszystkie miejscowości do końca roku 2010.

Gmina Żyraków od 1997 roku należy do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki w Jaśle i razem z tym Związkiem został przygotowany i złożony wniosek do Funduszu Spójności na to zadanie. Uzyskane

dofinansowanie w kwocie 13 mln złotych z Funduszu Spójności pozwoli do 2009 roku na skanalizowanie w 80% gminy Żyraków.

Za okres od sierpnia 2007 do końca kwietnia wykonano ok. 10 km 800 m rurociągu tłocznego planowanej inwestycji. Zadanie to zostanie zakończone w VIII 2009 r. Trwają przygotowania do budowy pozostałej nie skanalizowanej jeszcze części sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy. W czerwcu 2008 r. rozpoczęto budowę odcinka kanalizacji sanitarnej łączącej miejscowość Wola Żyrakowska z Mokrem. Wykonanie 2,3 km rurociągu grawitacyjnego i 3,9 km rurociągu tłocznego przybliży wykonanie zadania – budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Mokre i Zasów, a także da możliwość składania wniosków na dofinansowanie tego zadania .Trwają prace nad projektem sieci kanalizacyjnej w pozostałej nie skanalizowanej części Korzeniowa. Planuje się wykonanie tych inwestycji do 2010 roku.

2.2.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 8. Gospodarka wodno-ściekowa - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 - 2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Góra Motyczna, Wiewiórka, Bobrowa, Bobrowa Wola, Nagoszyn	do 2009		Gmina Żyraków/ Związek Gmin Dorzecza Rzeki Wisłoki	Wyeliminowanie zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi, ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko
2	Budowa kanalizacji dla Woli Żyrakowskiej z Mokrem oraz miejscowości Zasów	Do 2010		Gmina Żyraków	Zapobieganie przedostawaniu sięścieków do gruntu
3	Budowa kanalizacji w pozostałej, nieskanalizowanej części Korzeniowa oraz miejscowości Kolonia	Do 2010		Gmina Żyraków	Ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko
4	Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wysypisk w dolinach cieków wodnych	Na bieżąco	Na bieżąco	Gmina Żyraków / Właściciele i użytkownicy terenów	Ochrona dolin cieków wodnych przed zanieczyszczaniem

Źródło: UG Żyraków

2.2.5. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

Podstawowym aktem prawnym regulującym sprawy w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej jest ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. z późniejszymi zmianami. Ustawa reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie wodami.

Wody podlegają ochronie niezależnie od tego, czyją stanowią własność. Ochrona wód polega w szczególności na:

– unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności

– zanieczyszczeniami substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego,

– zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody.

W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania (art. 42 ustawy).

Produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczaniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Należy upowszechniać dobre praktyki rolnicze, w szczególności w drodze organizowania szkoleń dla rolników (art. 47 ustawy).

Szczególnej ochronie podlegają zasoby wód podziemnych, ustawa nakazuje, aby wody podziemne były wykorzystywane przede wszystkim do:

– zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz na cele socjalno-bytowe,

– na potrzeby produkcji artykułów żywnościowych oraz farmaceutycznych.

W zakresie ochrony przed powodzią i suszą obowiązek ten ciąży na organach administracji rządowej i samorządowej (art. 81 ustawy).

Ochronę przed powodzią i suszą realizuje się w szczególności przez:

– zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,

– racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, sterowanie przepływami wód, -funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,

– kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi (art. 80 ustawy). Problematykę wodno-ściekową reguluje również ustawa Prawo ochrony środowiska oraz Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

2.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności poprzez (Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150):

– racjonalne gospodarowanie,

– zachowanie wartości przyrodniczych,

– zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,

– ograniczenia zmian naturalnego ukształtowania,

– utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,

– zachowanie wartości kulturowych uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury.

2.3.1. GEOLOGIA

Pod względem geologicznym gmina Żyraków znajduje się w obrębie wschodniej części Zapadliska Przedkarpackiego, zwanego również basenem wschodnim. Jest ono rowem przedgórskim wyścielonym grubą warstwą utworów miocenu (torton, sarmat). Są to głównie osady ilaste z ławicami piasku i przewarstwieniami gipsu i anhydrytu. Zalegają one niezgodnie na utworach prekambryjskich, paleozoicznych i mezozoicznych, a ich miąższość rośnie w kierunku południowym i południowo-wschodnim do 2500 m. Strop utworów miocenu stanowią warstwy krakowieckie osiągające znaczne miąższości, a wykształcone w postaci osadów ilastych lub mułowców z drobnymi przewarstwieniami piaszczysto -żwirowymi. W utworach tych zarysowuje się wyraźna rynna erozyjna pokrywająca się przebiegiem ze współczesną doliną Wisłoki. Jest to kopalna dolina Wisłoki. Na utworach miocenu spoczywa płaszcz osadów czwartorzędowych o miąższości do 50 m. Stanowią go przeważnie utwory piaszczyste, ale również gliny morenowe, gliny lessowe oraz mady i torfy o różnym wieku. W obrębie kopalnej doliny Wisłoki utwory czwartorzędowe osiągają miąższość 15 - 20 m. Są to głównie żwiry i pospółki przykryte piaskami i pyłami. Ku północy zmniejsza się udział żwirów, a rośnie miąższość piasków, miejscami przewarstwionych utworami pylastymi i glinami.

2.3.2. RZEŻBA TERENU

Gmina Żyraków położona jest w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierskiej z wydzielonymi mezoregionami: Wysoczyzną Tarnowską i Doliną Wisłoki, które charakteryzują się odmiennymi typami rzeźby terenu. Najniższy punkt w gminie znajduje się na północy gminy w rejonie Korzeniowa około 173,4 m n.p.m., a najwyższy, bo 246,2 m n.p.m. to wzgórze w Zasowie, gdzie zlokalizowano zbiornik wyrównawczy ujęcia wody w Nagoszynie.

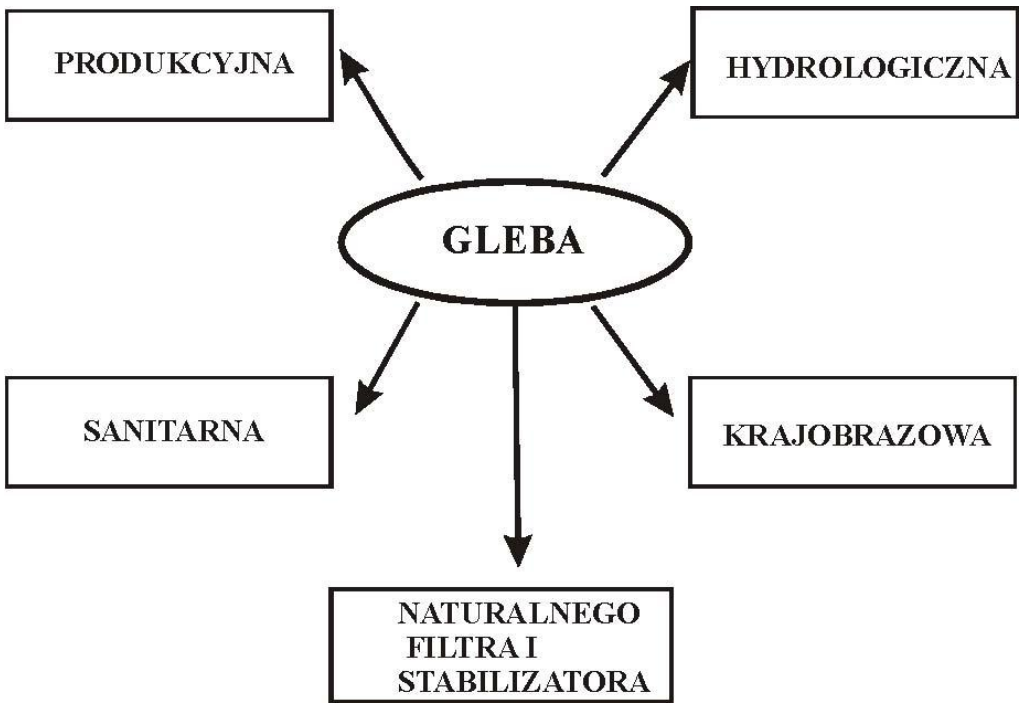
2.3.2.1. SUROWCE MINERALNE

Od wielu lat na terenie gminy Żyraków prowadzone są wiercenia mające na celu rozpoznanie nowych złóż gazu ziemnego. Szczególnie interesujące są złoża gazu zalegające stosunkowo płytko w utworach miocenu, których to eksploatacja jest stosunkowo łatwa i tania. Podłoże utworów mioceńskich stanowią utwory kredowe i jurajskie, leżące na utworach triasu i permu lub wprost na sfałdowanych utworach karbońskich lub prekambryjskich. Złoża gazu odkryto w wyniku intensywnych badań prowadzonych po wojnie na terenie pogórza karpackiego. W 1968 roku w pobliskim Korzeniowie odkryto złoża gazu – w utworach miocenu i jury, a także złoże ropy naftowej. Obecnie w kopalni wydobywa się jedynie gaz ziemny z 4 otworów z pokładu miocenu na głębokości ok. 1300 -1500 m. Poszukiwania geologiczne na terenie Nagoszyna miały miejsce w 1996 r., odkryto złoże gazu ziemnego, obecnie jeszcze nie eksploatowane. Na terenie gminy eksploatowane są również gliny w Korzeniowie, Żyrakowie i Górze Motycznej oraz iły trzeciorzędowe w Wiewiórce i Mokrem. Obszar gminy zasobny jest w kruszywo naturalne. Są to piaski, żwiry i pospółka.

2.3.3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU GLEB

Gleba stanowi wielofunkcyjny, ważny element środowiska przyrodniczego. Oprócz podstawowej roli, jaką jest produkcja biomasy, gleba uczestniczy w retencjonowaniu wody oraz w obiegu w gruntach składników biogennych. Gleba w środowisku spełnia szereg funkcji, zawsze w ścisłym powiązaniu gruntów z innymi komponentami (rysunek poniżej).

Ważniejsze funkcje pokrywy glebowej w środowisku:

Źródło: Adamczyk 1991

Na stan gleb zdecydowany wpływ mają czynniki pochodzenia antropogenicznego oraz naturalnego, które skutkować mogą następującymi procesami:

> spadkiem urodzajności roślin na nich hodowanych,

> obniżeniem jakości i ilości próchnicy,

> zmianą kwasowości i struktury gleb,

> wymywaniem kationów zasadowych, a w konsekwencji spadkiem zasobności i żyzności gleby.

Wśród czynników typowo antropogenicznych istotny wpływ na zanieczyszczenie gleb mają emisje pyłowe i gazowe ze źródeł motoryzacyjnych i przemysłowych a także zanieczyszczenia związane ze:

> składowaniem odpadów,

> działalnością wydobywczą,

> niewłaściwym rolniczym użytkowaniem gruntów.

Tereny biegnące wzdłuż arterii komunikacyjnych są w sposób ciągły narażone na zanieczyszczenia związkami takimi jak np.: tlenki azotu, węglowodory czy ołów powstałymi w wyniku spalania paliw. Sama eksploatacja szlaków komunikacyjnych i pojazdów może stwarzać również zagrożenie dla środowiska glebowego (zagrożenie skażeniem substancjami ropopochodnymi, kwasami lub innymi) wskutek zaistniałych kolizji z udziałem pojazdów transportujących substancje niebezpieczne.

Warunki glebowe gminy odznaczają się dużą różnorodnością, co spowodowane jest rzeźbą terenu, warunkami hydrologicznymi oraz użytkowaniem ziemi w dolinie Wisłoki. W Rynnie Podkarpackiej rozwinęły się mady. Gleby te mają dużą zawartość próchnicy, są zasobne w fosfor, dlatego też teren na którym występują kwalifikuje się do produkcji rolniczej, a szczególnie warzywniczej. Są to gleby dobre i bardzo dobre. W obrębie doliny Wisłoki występują mady pyłowe, płytkie, które wykorzystywane są głównie jako grunty orne, łąki i pastwiska. w dolinach potoków natomiast wytworzyły się gleby mułowo - torfowe, które zajęte są pod użytki zielone. W części północnej w obrębie Płaskowyżu Tarnowskiego występują gleby słabe wytworzone na piaskach. W części południowej więcej jest gleb lepszych powstałych na glinach.

Powierzchnia gminy Żyraków wynosi 11 019 ha, z czego aż 81,7 % stanowią użytki rolne, o łącznej powierzchni ok. 9 003 ha, pozostałą powierzchnie stanowią lasy, grunty orne , sady, łąki oraz nieużytki.

W strukturze użytków rolnych 81 % stanowią grunty orne. W gruntach ornych, 29% stanowią gleby najgorsze (V i VI klasy), największy odsetek 49,8% stanowią gleby średnie (klasy IV a i IV b), natomiast gleby najlepsze (klasa III i II) tylko 21,2%.

Na przełomie ostatnich lat dały się zauważyć pewne zmiany dotyczące struktury upraw rolnych. Między innymi nastąpił wzrost powierzchni łąk oraz zmniejszenie powierzchni gruntów ornych i pastwisk na korzyść użytków zielonych kośnych. W mniejszym stopniu zmniejszyła się również powierzchnia gruntów ornych. W Gminie, podobnie jak w całym regionie obserwuje się bardzo silne rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Na przełomie ostatnich kilku lat liczba

gospodarstw zwiększyła się kosztem średniej powierzchni gospodarstwa. W roku 2004 (Plan Rozwoju Lokalnego) gmina liczyła 2 526 gospodarstw rolnych, o średniej powierzchni 4,4 ha. Obecnie w gminie znajduje się 3 790 gospodarstw, a średnia powierzchnia zmniejszyła się do 2,24 ha na gospodarstwo (UG, 2008).

Powyższa struktura obszarowa, wynika przede wszystkim z funkcji, jaką pełnią drobne gospodarstwa rolne. Jest nią najczęściej nie wytwarzanie na sprzedaż, ale na samo zaopatrzenie rodzin.

Zanieczyszczenie gleb

Klasy zanieczyszczenia gleb:

– klasa 0 - zawartość naturalna (gleby nie zanieczyszczone) - gleby te mogą być wykorzystane pod uprawę wszystkich roślin ogrodniczych i rolniczych, szczególnie roślin przeznaczonych do konsumpcji dla dzieci i niemowląt,

– I - zawartość podwyższona - na glebach tych mogą być uprawiane wszystkie rośliny uprawy polowej z ograniczeniem warzyw przeznaczonych na przetwory i do bezpośredniej konsumpcji dla dzieci,

– II - słabe zanieczyszczenie - rośliny uprawiane na tych glebach mogą być chemicznie zanieczyszczone, z uprawy należy zatem wykluczyć niektóre warzywa, takie jak: kalafior, szpinak, sałatę itp., dozwolona jest natomiast uprawa zbóż, roślin okopowych i pastewnych oraz użytkowanie kośne i pastwiskowe,

– III -średnie zanieczyszczenie - rośliny uprawiane na tych glebach są narażone na skażenia metalami ciężkimi. Zaleca się tu uprawę roślin zbożowych, okopowych i pastewnych, kontrolując okresowo zawartość metali w konsumpcyjnych i paszowych częściach roślin. Na glebach tych zalecana jest również uprawa roślin przemysłowych oraz roślin do produkcji materiału nasiennego,

– IV - silne zanieczyszczenie - gleby te, a szczególnie gleby lekkie, powinny być wyłączone z produkcji rolniczej,

– V i VI - bardzo silne zanieczyszczenie - gleby te powinny być całkowicie wyłączone z produkcji rolniczej i zalesione,

Gleba jako najbardziej zewnętrzna warstwa skorupy ziemskiej poddawana jest stale oddziaływaniu wielu różnorakich zanieczyszczeń. Oprócz zasklepiania jej asfaltem, betonem i smołą oraz innych oddziaływań mechanicznych spowodowanych np. przez pracujące maszyny rolnicze dużą grupę zagrożeń stanowi erozja oraz zanieczyszczenia chemiczne związane ze stosowaniem różnego rodzaju nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Dodatkowo do gleb trafiają również wraz z opadami atmosferycznymi liczne substancje pochodzące z powietrza, których źródłem może być np. przemysł, powodujące wzrost zakwaszenia gleb. Rezultatem zakwaszenia może być zubożenie gatunków i zakłócenia w rozkładzie substancji organicznych.

Wśród licznych zagrożeń i niebezpieczeństw związanych z użytkowaniem gruntów wyróżnić można następujące grupy:

> zagrożenia ilościowe - zagrożenia tego typu skutkują zmniejszeniem powierzchni użytkowanej rolniczo w następstwie przejmowania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne oraz degradacją gruntów w wyniku erozji. Zagrożenia związane z erozja podzielić można na trzy grupy:

- erozję wodną polegającą na niszczeniu wierzchniej a często i głębszych warstw ziemi oraz na przemieszczaniu składników mineralnych zawartych w glebie do wód powierzchniowych.

- erozję wąwozową powodującą niekiedy silną degradację gleb a oparta na procesach spłukiwania liniowego doprowadzającego niekiedy do pogłębiania i stopniowego przekształcania istniejących bruzd w formy o charakterze wąwozowym.

- erozję wietrzną polegająca na zwiewaniu wierzchniej warstwy gleby, mechanicznym mszczeniu roślin i odsłanianiu ich systemu korzeniowego oraz związanym z tym powstawaniem składników pylastych powodujących zanieczyszczenie dla powietrza i wód.

> zagrożenia jakościowe - powstają one w wyniku działalności wydobywczej, emisji zanieczyszczeń przemysłowych i komunikacyjnych. Wśród tych zagrożeń wyróżnić można następujące grupy:

- związane z eksploatacją kopalin: deformacja terenu, zmiana struktur geologicznych, zmiana stosunków wodnych, wycofywanie się roślin i zwierząt z eksploatowanego obszaru,

- związane z związane z przemysłem, komunikacją i gospodarką komunalną: emisja do powietrza zanieczyszczeń technologicznych z przemysłu oraz spalania paliw płynnych i stałych, zanieczyszczenie wód ściekami oraz odciekami ze składowisk,

- zanieczyszczenie powierzchni ziemi odpadami oraz zajmowanie terenów pod składowiska

> zagrożenia chemiczne związane z wprowadzaniem do gleb pierwiastków chemicznych pochodzących z różnych źródeł zanieczyszczenia. Pierwiastki anionowe takie jak azot, siarka, fluor, i bór nie są zatrzymywane w glebach ale przemieszczane w ich głąb wraz z roztworem powodują ich zakwaszenie. Bardziej szczegółowo zagrożenia chemiczne związane z produkcja rolną przedstawione są w poniższych punktach:

- nawozy mineralne - stanowią one duże zagrożenie szczególnie w terenach rolniczych.

Powodują znaczny przyrost wydajności plonu ale po przedawkowaniu prowadzą do niepożądanych skutków ubocznych. Szczególnie niepożądany jest nadmiar nawozów azotowych w glebie,

- gnojowica - jest to kolejne duże źródło stwarzające potencjalne zagrożenie. Jest ona wykorzystywana jako nawóz niemniej jednak jeżeli zostanie przedawkowana to stwarza dużą uciążliwość dla środowiska i człowieka,
- chemiczne środki ochrony roślin (pestycydy) - związki te stosowane w celu zwalczania chorób i szkodników roślin wykazują również działanie niepożądane dla roślin, zwierząt i ludzi.

Zawartość metali ciężkich (kadmu, miedzi, niklu, ołowiu, cynku) w glebach gminy Żyraków nie przekracza obowiązujących norm i mieści się w niskim stopniu zanieczyszczenia. Zawartość zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi przedstawia tabela poniżej.

Tabela 9. Stopień zanieczyszczenia gleb w powiecie dębickim.

Lokalizacja badań		Poziom zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi [mg/lig gleby]					Zawartość S [mg/100g gleby]
Powiat	Gmina	Cd	Cu	Ni	Pb	Zn	
dębicki	Brzostek	0,29	13,32	17,64	17,32	51,21	1,35
	Czarna	0,24	6,74	6,87	16,61	32,88	1,72
	Dębica	0,37	10,23	12,08	17,97	45,67	1,91
	Jodłowa	0,39	11,71	15,04	20,63	58,77	1,64
	Pilzno	0.29	8,61	9,10	17,12	38,89	1,70
	Żyraków	**0,34**	**9,31**	**11,72**	**16,61**	**44,30**	**2,08**

źródło: Stan gleb, użytków rolnych w województwie podkarpackim; Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Rzeszowie; 2002

Jeżeli chodzi o odczyn gleby (określony przez stosunek jonów wodorowych H + do jonów wodorotlenowych OH") wyrażony on jest w wartości pH i informuje czy gleba jest kwaśna czy zasadowa. W poniższej tabeli przedstawiony został procentowo stan zakwaszenia gleb w poszczególnych gminach powiatu dębickiego.

Tabela 10. Procentowy udział gleb o określonej wartość pH

Lokalizacja badań		Procentowy udział gleb o odczynie				
Powiat	Gmina	bardzo kwaśnym pH<4,5	kwaśnym pH 4,6 - 5,5	lekko kwaśnym pH 5,6 6	obojętnym pH 6,6 -7,2	zasadowym PH>7,2
dębicki	Brzostek	36	24	25	15	0
	Czarna	65	23	9	3	0
	Dębica	44	24	24	8	0
	Jodłowa	49	26	19	6	0
	Pilzno	41	25	21	12	1
	Żyraków	**62**	**29**	**8**	**1**	**0**

źródło: Stan gleb, użytków rolnych w województwie podkarpackim; Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Rzeszowie; 2002

Gleby występujące w gminie Żyraków to zazwyczaj gleby kwaśne o bardzo niskiej zawartości rozpuszczalnego i dostępnego dla roślin fosforu i potasu.

2.3.4. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.3.4.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

— Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami wywołanymi azotanami ze źródeł rolniczych z późniejszą zmianą,

— Dyrektywa Rady 86/278/EWG/ z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska a szczególnie gleb, przy stosowaniu osadów ściekowych w rolnictwie,

— Dyrektywa Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku,

— Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska,

— Dyrektywa Rady 91/692/EWG z dnia 23 grudnia 1991 w sprawie standaryzacji i racjonalizacji raportów z wprowadzania w życie postanowień niektórych dyrektyw dotyczących środowiska,

— Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie odprowadzania niebezpiecznych substancji do wody, oraz dyrektywy „córki" 82/176, 83/515, 84/156, 84/491, 86/280, 88/347, 90/415,

— Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991r dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych,

— Dyrektywa 72/306/EWG, 77/537/EWG – ustanawia normy dla maksymalnej ilości spalin z silników Diesla w pojazdach samochodowych, ciągnikach używanych w rolnictwie i leśnictwie,

— Dyrektywa 82/884/EWG – ustanowienie maksymalne wartości stężeń ołowiu w powietrzu atmosferycznym,

2.3.4.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

— Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),

— Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 178, poz. 1749 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa z dnia 16 lutego 2005 r. o ochronie roślin uprawnych (Dz. U. Nr 22, poz. 248.),

— Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 93, poz. 898),

— Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw,

— Ustawa z dnia 20 lipca 1991 roku. O Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa z dnia 7 lipca 1994 o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa z dnia 13 lipca 2000 r. o zmianie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 14, poz. 124),

— Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o lasach oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 175, poz. 1460),

— Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późniejszymi zamianami),

— Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. 2001 Nr 73 poz. 764 z późniejszymi zamianami),

— Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie Ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz Ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 46 poz. 392),

— Ustawa o nawozach i nawożeniu z dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. 2000 nr 89 poz. 991 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa o zmianie ustawy o nawozach i nawożeniu z dnia 21 stycznia 2005 r. (Dz. U. nr 249 poz. 2103),

— Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. nr 228, poz. 1947 z późniejszymi zmianami),

— Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. nr 90, poz. 758),

— Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej w Polsce przyjęta przez Sejm Rzeczpospolitej Polskiej dnia 23 sierpnia 2000 roku,

— Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014.

Rozporządzenia

— Rozporządzenie Ministra Środowiska, z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. z 2004 r. Nr 32 poz. 284 z późniejszymi zmianami),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. 2002 nr 165 poz. 1359),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.(Dz. U 2002 nr 241 poz. 2093),

— Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 czerwca 2008 w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 119 poz. 765),

— Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i sztucznych w rolnictwie (Dz. U. nr 99, poz. 896 z późniejszą zmianą),

— Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 maja 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i sztucznych w rolnictwie (Dz. U. nr 88, poz. 752),

— Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80 poz. 479).

Ochrona gruntów rolnych i leśnych w myśl ustawy polega na:

– rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,

– zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,

– przywracaniu i poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także na zapobieganiu obniżania produktywności gruntów leśnych,

– zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej oraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej,

– ograniczeniu ich przeznaczania na cele nierolnicze i nieleśne,

Polityka Ekologiczna państwa wymusza na władzach terytorialnych obowiązki wynikające również z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, dlatego w zakresie ochrony ziemi i gleb realizowane są działania zmierzające w kilku kierunkach:

– ochrona ziemi i gleb przed degradacją powodowaną działalnością człowieka,

– ochrona zasobów glebowych przed zanieczyszczeniem powodowanym działalnością antropogeniczną i naturalną,

– zapobieganie wyczerpywaniu się składników odżywczych, degradacji gleby, denudacji, zmęczeniu chemicznemu o raz zanieczyszczeniu chemicznemu gleby,

– rekultywacji gleb zanieczyszczonych i zdegradowanych,

– ochrony zasobów glebowych przed przeznaczaniem ich na cele nierolnicze.

Wytyczne Unii Europejskiej wskazują na konieczność ograniczania ilości stosowania nawozów mineralnych na korzyść zwiększenia dawek nawozów naturalnych pochodzących z gospodarstw rolnych. Ważnym jest również, aby kontrolować ilości dostarczanych ilości nawozów sztucznych oraz innych zanieczyszczeń wprowadzanych do gleby.

2.3.5. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

Cel 1: Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych – zapewnienie najlepszej jakości gleb, racjonalne wykorzystanie ziemi (w tym rolnictwa ekologicznego) - Cel do 2016 roku.

Cel 2: Dostosowanie struktur obszarów wiejskich i rolnictwa do warunków integracji z Unią Europejską.

Priorytet 2.1.: Rozwój rolnictwa ekologicznego, zrównoważonego i agroturystyki zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Wsi na lata 2007-2015.

Cel 3: Zmniejszenie skali występowania ruchów masowych i erozji gleb.

Priorytet 3.1.: Rozpoznanie stanu istniejących osuwisk oraz terenów objętych erozją gleby.

Realizacja celów polegać będzie na prowadzeniu przez władze gminy odpowiednich działań, przede wszystkim edukacyjnych, które powinny zaowocować racjonalnym wykorzystaniem zasobów glebowych i promocją rolnictwa

agroturystycznego. Prowadzona edukacja powinna dotyczyć:

– prowadzenia gospodarstwa rolnego zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,

– odpowiedzialnego stosowania środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, prowadzenie odpowiednich rodzajów upraw.

Obecnie na terenie gminy działa kilka gospodarstw ekologicznych. Wzrost zapotrzebowania na żywność produkowaną metodami ekologicznymi, system dotacji gospodarstw zajmujących się produkcją ekologiczną, dobre warunki środowiskowe (nie skażone środowisko przyrodnicze w szczególności niskie zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi) będą sprzyjać tworzeniu się nowych gospodarstw ekologicznych na terenie gminy.

Krajowy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach priorytetów dotyczących ochrony środowiska i zachowania walorów przyrodniczych obszarów wiejskich (Oś 2 – Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich) przewiduje realizację programów rolno środowiskowych, wspierających finansowo metody produkcji rolniczej zgodnej z zasadami ochrony środowiska. Działania programów rolno środowiskowych mają na celu:

1) przywracanie walorów lub utrzymanie stanu cennych siedlisk użytkowanych rolniczo oraz zachowanie różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich;

2) promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania;

3) odpowiednie użytkowanie gleb i ochrona wód;

4) ochrona zagrożonych lokalnych ras zwierząt gospodarskich i lokalnych odmian roślin uprawnych.

Ponadto należy podjąć działania mające na celu kształtowanie właściwej struktury krajobrazu oraz stworzenie systemu zachęt umożliwiających realizację zadań związanych z ochroną różnorodności biologicznej, co wynika z Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2007-2013 (Ministerstwo Środowiska 2007).

Szacuje się, że w latach 2007-2013 zasięg przestrzenny programów rolno środowiskowych będzie wynosił ok. 10 % powierzchni użytków rolnych (1,5 – 1,8 mln ha). W ramach tego areału wydzielone zostaną strefy priorytetowe na terenie województw.

W kwestii zapobiegania procesowi rozszerzania osuwisk i złazisk wskazane byłoby prowadzenie upraw warstwicowo, (poprzecznie do spadku terenu), stosowanie fitomelioracji i zakładanie pasów zieleni. Również w perspektywie długoczasowej należałoby opracować kompleksowy projekt ochrony gleb przed erozją, gdyż na terenie gminy występuje ona w stopniu średnim, silnym.

Również w okresie długoterminowym należałoby opracować dokumentację geologiczno-kartograficzną, która pozwoliłaby na wytypowanie osuwisk przeznaczonych o zadrzewień i zakrzaczeń.

Rada Gminy Żyraków 28 grudnia 2007 podjęła uchwałę o woli utworzenia Związku Międzygminnego z gminami powiatów:

– mieleckiego,

– dębickiego,

– ropczycko-sędziszowskiego,

– kolbuszowskiego.

Celem związku jest wspólna gospodarka odpadami – realizacja projektu p.n. „Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów Kozodrza – Paszczyna". Zrealizowanie projektu przyczyni się do ochrony powierzchni ziemi i gleb a ponadto pośrednio do ochrony powietrza atmosferycznego, a także do kształtowania świadomości proekologicznej wśród mieszkańców regionu. Zadania przewidziane do realizacji to budowa zakładu głównego w Kozodrzy wraz niezbędną infrastrukturą (sortownie odpadów, instalacje zagospodarujące odpady, stacje demontażu odpadów) oraz modernizacja i rozbudowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Paszczynie oraz systemu selektywnej zbiórki odpadów w tym odpadów niebezpiecznych.

2.3.6. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2019

Tabela 11. Ochrona powierzchni ziemi i gleb - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 - 2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji Do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Badanie jakości gleb na terenach użytkowanych rolniczo	Sukcesywnie co 1 rok, tereny nie objęte badaniami		Gmina Żyraków, właściciele gospodarstw rolnych	Kontrola jakości gleb i tendencji ich zmian. Ochrona gruntów rolnych przed zainwestowaniem,
2	Wapnowanie gleb	Na bieżąco	Na bieżąco	Właściciele gospodarstw rolnych	Mniejsza kwasowości gleb
3	Przeciwdziałanie terenom erozyjnym	Na bieżąco	Na bieżąco	Gmina Żyraków, właściciele terenów	Ochrona gruntów rolnych przed działaniem deszczu i wiatru

4	Kontrola zużytych nawozów mineralnych środków ochrony roślin	Na bieżąco	Na bieżąco	Właściciele gospodarstw rolnych	Ochrona gruntów rolnych i rzek
5	Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów Kozodrza – Paszczyna	2010 (część)	2014	Związek Międzygminny gmin z powiatów: mieleckiego, dębickiego ropczycko – sędziszowskiego, kolbuszowskiego	Ochrona gruntów, pośrednio powietrza i wód

2.3.7. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

Ważnym zadaniem do zrealizowania w zakresie ochrony ziemi i gleb jest okresowa kontrola zanieczyszczenia oraz kwasowości gleb, co jest opisane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby i jakości ziemi. Kolejnym zadaniem do realizacji w zakresie ochrony powierzchni ziemi jest racjonalizacja nawożenia mineralnego w gospodarstwach rolnych. Dane dotyczące dopuszczonych do stosowania nawozów oraz zasady ich stosowania określone zostały w Ustawie o nawozach i nawożeniu z dnia 2 kwietnia 2004 roku. Innym zadaniem, które należy realizować na terenie gminy Żyraków jest ochrona gruntów przed erozją, na którą gleby występujące na terenie gminy są znacznie narażone, reguluje to Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266 z późniejszymi zmianami).

2.4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Zgodnie z Ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska, ochrona powietrza polega na zapobieganiu, ograniczaniu lub na eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania na ich na poziomie nie przekraczającym obowiązujących wartości dopuszczalnych stężeń.

2.4.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Na terenie gminy Żyraków nie ma żadnych stacji pomiarowych w zakresie zanieczyszczeń powietrza. Najbliższe stacje monitorujące stan powietrza atmosferycznego znajdują się w Dębicy oraz Czarnej (gmina sąsiadująca). Na potrzeby ocen rocznych województwo podkarpackie podzielone zostało na dziewięć stref ze względu na SO2, NO2, NOx, CO, benzen, pył PM10, metale (ołów, arsen, kadm, nikiel) i benzo(a)piren zawarte w pyle PM10. Strefę stanowi powiat lub kilka powiatów o podobnych: warunkach demograficznych, emisji zanieczyszczeń, jakości powietrza na ich obszarze. Ze względu na ozon strefę stanowi powierzchnia całego województwa. Gmina Żyraków wchodzi w skład strefy mielecko-dębickiej. Ocenę jakości powietrza w całym województwie podkarpackim w tym w strefie mielecko-dębickiej opracował Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Rzeszowie.

Badanie stężeń emisji:

Na jakość powietrza w strefie mielecko-dębickiej istotny sposób wpływa niska emisja. Znaczne wyższe stężenie dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego występuje w sezonie grzewczym niż w letnim. Średnie stężenie dwutlenku siarki jest podczas sezonu grzewczego 3-4 razy większe niż latem. Stężenie dwutlenku azotu wzrasta średnio o 50%. Największą różnicę osiąga stężenie pyłu zawieszonego: jest 4-5 razy wyższe podczas sezonu grzewczego niż latem.

Cel prowadzenia rocznej oceny jakości powietrza:

- Klasyfikacja stref w oparciu o kryteria zawarte w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2008 r. w sprawie niektórych substancji zawartych w powietrzu (Dz. U. nr 47, poz. 281),
- Uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń,
- Wskazanie wartości i obszarów przekroczeń wartości kryterialnych,
- Wskazanie potrzeb w zakresie niezbędnej modernizacji systemu monitoringu powietrza.

Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, wydzielając następujące klasy stref:

- Klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji. W przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziome docelowe, poziomy celów długoterminowych
- Klasa B – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych o poziom tolerancji
- Klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych

Tabela 12. Klasyfikacja strefy mielecko-dębickiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń (poziomy dopuszczalne)

Zanieczyszczenie	Symbol klasy dla obszarów nie obejmujących ochrony uzdrowiskowej w strefie dla poszczególnych czasów uśredniania danej substancji	Symbol klasy wynikowej dla strefy
SO2	A	C
NOx	A	
CO	A	
PM10	A	
Benzen	A	
Ołów	A	
Arsen w pyle PM10	A	
Nikiel w pyle PM10	A	
Kadm w pyle PM10	A	
Benzo/a/piren w pyle PM10	C	

Źródło: WIOŚ Rzeszów, 2008 r.

2.4.1.1. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do powietrza stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór i fluorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz cząstki węgla elementarnego. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(α)piren.

Dużym problemem z zakresu ochrony powietrza jest palenie odpadów w sposób powierzchniowy oraz w domowych piecach centralnego ogrzewania. W piecach domowych spalane są m.in. tekstylia, guma, fragmenty mebli lakierowanych, tworzywa sztuczne, śmieci z gospodarstw domowych i inne. Paleniska domowe nie wytwarzają wystarczającej temperatury do całkowitego spalenia tych materiałów. W wyniku ich spalania (głównie tworzyw sztucznych opartych na polichlorku winylu do atmosfery przedostają się duże ilości sadzy, węglowodorów aromatycznych dioksyny i furany (w tym benzo-α-pirenu), merkaptanów, formaldehydów i innych szkodliwych dla zdrowia ludzi związków. Ponad to spaliny z takich procesów wydostają się w postaci gęstego dymu, charakteryzującego się ostrym nieprzyjemnym zapachem, często drażnią śluzówki oczu i nosa oraz powodują duszności i alergie.

Na przeważającej części terenu gminy Żyraków nie ma zakładów przemysłowych zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska. Najtrudniejsza sytuacja występuje w rejonie sołectwa Straszęcin gdzie zlokalizowanych jest kilka zakładów stanowiących źródła emisji zanieczyszczeń. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza jest tzw. „niska emisja", czyli emisja z indywidualnych palenisk domowych i kotłowni. O stanie powietrza atmosferycznego w gminie decyduje również emisja zanieczyszczeń:

– z procesów technologicznych w zakładach przemysłowych,
– ze środków transportu samochodowego lokalnego i tranzytowego.

Gmina Żyraków wykonała w ostatnich latach liczne inwestycje przyczyniające się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego. Na terenie gminy wszystkie wsie zostały wyposażone w infrastrukturę gazową. Akcja wymiany ogrzewania węglowego na gazowe w szkołach i przedszkolach, korzystając ze wsparcia finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie została w roku 2004 całkowicie zakończona. Ponadto wykonano szereg inwestycji w zakresie termomodernizacji obiektów (ocieplenie ścian, stropów, wymiana drzwi i okien). Gmina zrealizowała także wiele modernizacji dróg co zmniejszyło w pewnym stopniu ich uciążliwość akustyczną i aerosanitarną.

Mimo, iż badana przez WIOŚ strefa mielecko-dębicka pod względem klasyfikacji wynikowej zalicza się do strefy C, teren gminy Żyraków można pod względem opadu pyłu ocenić jako dobry. Niektóre tereny, zwłaszcza krańce północno-wschodnie gminy - okolice Zasowa, Nagoszyna ocenić można nawet jako bardzo dobre pod względem czystości powietrza.

2.4.1.2. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Przyjęcie Polski do Unii Europejskiej spowoduje konieczność dostosowania krajowych systemów prawa do obowiązującego prawa UE we wszystkich dziedzinach. W zakresie jakości powietrza w UE obowiązują:

— Dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza Dyrektywa 96/62/WE,

— Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy,

— Dyrektywa 70/220/EWG i 94/12/WE – ustanawia wymogi techniczne i dopuszczalne wartości dla CO i nie spalonych emisji węglowodorów z silników pojazdów samochodowych,

— Dyrektywa 72/306/EWG, 77/537/EWG – ustanawia normy dla maksymalnej ilości spalin z silników Diesla w pojazdach samochodowych, ciągnikach używanych w rolnictwie i leśnictwie,

— Dyrektywa 80/779/EWG – w sprawie dopuszczalnych i zalecanych stężeń SO2 i cząstek zawieszonych w powietrzu,

— Dyrektywa 82/884/EWG – ustanowienie maksymalne wartości stężeń ołowiu w powietrzu atmosferycznym,

— Dyrektywa 85/203/EWG – ustanawia obowiązujące dopuszczalne wartości tlenku azotu. —Dyrektywa 88/77/EWG – ustanawia wymogi techniczne i dopuszczalne CO, węglowodorów, NOx dla samochodów ciężarowych,

— Dyrektywa 85/210/EWG – w sprawie zawartości ołowiu w benzynie,

— Dyrektywa 92/72/EWG – ustanawia wartości progowe ozonu,

— Dyrektywa 93/12/EWG – w sprawie zawartości siarki w paliwach płynnych,

— Dyrektywa 94/63/WE – ma na celu ograniczenie emisji lotnych związków organicznych (VOC) pochodzących z magazynowania i dystrybucji benzyny,

— Dyrektywa 99/30/WE w sprawie wartości granicznych stężenia SO2, NO2, NOx, pyłu i ołowiu w powietrzu,

— Dyrektywa 84/360/EWG w sprawie ograniczania zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez zakłady przemysłowe,

— Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,

— Dyrektywa 88/609/EWG w sprawie ograniczenia emisji z niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw,

— Dyrektywa 89/369/EWG w sprawie zapobiegania zanieczyszczaniu powietrza przez nowe zakłady spalania odpadów komunalnych,

— Dyrektywa nr 2003/17/EC Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z 3 marca 2003 wprowadzająca poprawki do Dyrektywy 98/70/EC dot. jakości benzyny i oleju napędowego,

— Dyrektywa Komisji nr 2002/80/EC z 3 października 2002 dostosowania do postępu technicznego,

— Dyrektywy Rady Europy nr 70/220/EEC o sposobach jakie powzięte mają zostać przeciw zanieczyszczeniu powietrza przez emisję z silników samochodowych,

— Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto,

— Dyrektywa 2006/40/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. dotycząca emisji z systemów klimatyzacji w pojazdach silnikowych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 70/156/EWG,

— Decyzja Rady Europejskiej nr 2003/507/EC z 13 czerwca 2003 o przystąpieniu Wspólnot Europejskich do protokołu z 1979 Konwencji o dalekosiężnych skutkach transgranicznego zanieczyszczenia powietrza,

— Decyzja Rady Europy nr 2003/37/E z 16 stycznia 2003 dot. o metodach pomiaru PM2.5 wg Dyrektywy 1999/30/EC,

— Decyzja Rady Europy nr 2003/37/E z 16 stycznia 2003 dotycząca metod pomiaru stężenia pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 2,5 mm (PM - 2.5) wg Dyrektywy 1999/30/EC,

Dostosowywanie się do prawa UE spowoduje konieczność zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Związane jest to z wieloma inwestycjami i modernizacjami istniejących źródeł ciepła oraz dociepleniem budynków. Działania takie spowodują zmniejszenie zużycia energii, co w konsekwencji obniży ilość odprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza.

2.4.1.3. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

Ustawa Prawo ochrony środowiska wprowadza ogólne zasady ochrony powietrza polegające na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości oraz obowiązki organów administracji w sprawie utrzymania poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach, zaś rozporządzenia jako akty wykonawcze wprowadzają szczegółowe zasady. Ochrona środowiska w zakresie ochrony powietrza realizowana jest w oparciu o następujące przepisy prawne:

— Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),

— Ustawa z dnia 3 października 2003 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony Środowiska oraz

niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 190, poz. 1865),

— Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. Nr 44 poz. 287, obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego),

— Rozporządzenie z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 197, poz. 1667),

— Rozporządzenie z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późniejszymi zmianami),

— Rozporządzenie z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. nr 260, poz. 2181),

— Rozporządzenie z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 283, poz. 2842),

— Rozporządzenie z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie określenia wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 120, poz. 827),

— Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami),

— Rozporządzenie z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła (Dz. U. Nr 104, poz. 971 z późniejszymi zmianami),

— Obwieszczenie z dnia 15 kwietnia 2003 r. w sprawie średniej krajowej przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2002 r. przypadających na jednego mieszkańca (Mon. Pol. Nr 23, poz. 340),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U.03.1.12 z dnia 8 stycznia 2003 r.),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r.. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. nr 47 poz. 281),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. nr 87 poz. 798),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r.. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Nr 283, poz. 2839),

— Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 120, poz. 1753),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. Nr 52, poz. 310),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza. (Dz. U. Nr 38, poz. 221),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2006 w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 63, poz. 445),

Akty te zawierają przepisy określające zobowiązania użytkowników środowiska oraz administracji na rzecz ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza.

2.4.2. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIĄGNIĘCIA

WIOŚ w Rzeszowie nie posiada szczegółowych wyników oceny jakości powietrza dla gminy Żyraków. Wykorzystując ocenę powietrza dla strefy mielecko-dębickiej można stwierdzić, że stan sanitarny gminy pod względem większości zanieczyszczeń jest dobry. Tylko jeden składnik powietrza w strefie przekroczył stężenie normatywne (pył PM10). Skutkuje zakwalifikowaniem tej strefy zgodnie z klasyfikacją dla kryterium ochrony zdrowia do klasy C. Zgodnie z klasyfikacją dla kryterium ochrony roślin powiat został zakwalifikowany do klasy A.

Jako cel główny proponuje się:

Cel 1: Poprawienie, jakości powietrza w porównaniu do poziomu z roku 2007

Priorytet 1.1: Ograniczenie oraz zmniejszenie „niskiej emisji"

Głównym źródłem emisji pyłu zawieszonego PM10 jest tzw. „niska emisja". Istotnym czynnikiem wpływającym na obniżenie emisji z indywidualnych palenisk domowych jest poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców: wiedza nt. szkodliwości spalania opakowań z tworzyw sztucznych, gumy, opakowań z powłoką aluminiową oraz sposobów oszczędzania energii (termomodernizacja, stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie).

Jednym ze sposobów ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza jest dostosowanie rodzaju spalanego paliwa do konstrukcji paleniska, zastępując węgiel koksem lub paliwem bezdymnym.

Obecnie gaz ziemny jest najlepszym paliwem do spalania w kotłach o małej mocy. Równie korzystnym rozwiązaniem pod względem eksploatacyjnym, choć przy nieco wyższej emisji zanieczyszczeń w porównaniu do gazu jest spalanie oleju opałowego.

Należy wspomnieć, że gmina od kliku lat sukcesywnie realizuje zadania związane z termomodernizacją budynków gminnych. Budynki te sukcesywnie wyposaża się w kotłownie gazowe. Działania takie przyczyniają się do zmniejszenia emisji niskiej i tym samym poprawy powietrza atmosferycznego.

Dla stref w których poziom choć jednej substancji (SO2, NO2, NOx, CO, benzen, pył PM10, metale (ołów, arsen, kadm, nikiel) i benzo(a)piren zawarte w pyle PM10) zaliczany jest doklasy C należy przeprowadzić następujące działania:

– określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych stężeń oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,

– podjęcie działań na rzecz poprawy jakości powietrza – opracowanie Programu Ochrony Powietrza (POP)

Podstawy prawne w zakresie sporządzania POP:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2006 w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 63, poz. 445),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza. (Dz. U. Nr 38, poz. 221),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. (Dz. U. Nr 47, poz. 281),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. Nr 52, poz. 310),

2.4.3. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 13. Ochrona powietrza atmosferycznego - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Promowanie i zachęcanie do zmiany sposobu ogrzewania lub wymiany kotłów na ekologiczne	Na bieżąco	Na bieżąco	Gmina Żyraków	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania „niskiej emisji". Kreowanie postaw proekologicznych.
2	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ekologicznych źródeł energii i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych.	Na bieżąco	Na bieżąco	Gmina Żyraków, Szkoły	
3	Sukcesywna poprawa stanu technicznego dróg i budowa ścieżek rowerowych		do 2016	Gmina Żyraków, Powiat	Poprawa płynności ruchu, ograniczenie emisji spalin
4	Termomodernizacja 10-ciu budynków z terenu gminy Żyraków	Do 2009		Gmina Żyraków, osoby prywatne	Zmniejszenie negatywnego oddziaływania „niskiej emisji".

2.5. OCHRONA PRZYRODY

2.5.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Zbiorowiska roślinne

Gmina Żyraków położona jest w regionie geobotanicznym Prowincji Środkowoeuropejskiej, Krainie Kotliny Sandomierskiej, w Okręgu Niepołomicko -Tarnowskim. Powierzchniowo dominują nieleśne zbiorowiska roślinne. Lasy pokrywają jedynie 9,1 obszaru gminy. Do cennych zbiorowisk nieleśnych należą półnaturalne zespoły łąkowe związane głównie z dolinami rzek oraz świeża łąka rajgrasowa, często zmieniana przez człowieka podsiewaniem mieszankami traw. Na wilgotnych często wypasanych łąkach występują kępkowo gatunki sitów. Dość często spotykane są zbiorowiska roślinności wodnej, bagiennej i szuwarowej, mimo, iż zajmują niewielkie powierzchnie, występują one zwykle na brzegach cieków i zbiorników wodnych, w obrębie starorzeczy oraz różnych podmokłości. Zbiorowiska szuwarowe reprezentują najczęściej zespoły szuwarów: trzcinowego, pałkowego, kosaćcowego i tatarakowego. Powyższe zbiorowiska można spotkać na terenie Nagoszyna. Najcenniejszym składnikiem szaty roślinnej omawianej okolicy są zbiorowiska leśne. Największe powierzchnie w lasach zajmuje zespół boru mieszanego. Bardzo rzadko spotykane są płaty lasu dębowo-grabowego, grądu porastające najżyźniejsze i najzwięźlejsze gleby. Wzdłuż cieków wodnych porastają łęgi olszowo-jesionowe. W bezodpływowych zagłębieniach terenu dość często występuje zespół bagiennego lasu olchowego.

Fauna

Najwięcej zwierząt występuje w strefie lasów liściastych mieszanych oraz strefie zespołów łąkowych. Przede wszystkim są to zające, rzadziej dziki lub sarny. Wśród ptaków na trenie gminy spotyka się ptaki z rodziny jastrzębiowatych: myszołowy i kanie, sokołowate: pustułki i kobuzy, a także sowy uszate, puszczyki, dzięcioły, sikory, jerzyki, wilgi, kuropatwy, jemiołuszki, bażanty. Ze świat gadów i płazów można tu spotkać: żmiję zygzakowatą, jaszczurkę zwinkę, zaskrońca czy żabę trawną.

Na terenie gminy poza pomnikami przyrody brak jest obszarów podlegających prawnej ochronie.

Tabela 14. Pomniki przyrody na terenie gminy Żyraków.

Miejscowość	Data utworzenia	Rozporządzenie	Obiekt	Położenie
Korzeniów	b.d.	Rozporz. Woj. Tarn. 2/87	Dąb szypułkowy	Przy drodze lokalnej wł. Skarbu Państwa
Korzeniów	b.d.	Żarz. Woj. Tarn. Nr 2/87	Dąb szypułkowy	Posesja prywatna P. Łączak nr 35 w Korzeniowie
Korzeniów	b.d.	Żarz. Woj. Tarn. Nr 2/87	Dąb szypułkowy	Nad potokiem na posesji P. Józefa Rębisza zam. Korzeniów
Korzeniów	b.d.	Żarz. Woj. Tarn. Nr 2/87	Dąb szypułkowy	Posesja prywatna P. Ludwika Kukułki
Korzeniów	b.d.	Żarz. Woj. Tarn.. Nr 2/87	Dąb szypułkowy	Natzw.ŁAPISZU, posesja P. Anny Kania
Starszęcin	14.08.2002	Uchw. Rady. Gm. Żyraków Nr. XXXVII/330/02	Dąb szypułkowy	Cmentarz parafialny w Straszęcinie
Starszecin	14.08.2002	Uchw. Rady. Gm. Żyraków Nr. XXXVII/330/02	Lipa drobnolistna forma dwupienna	Cmentarz parafialny w Straszęcinie
Wola Wielka	b.d.	Żarz. Woj. Tarn. Nr 2/87	Dąb szypułkowy	Na posesji P. Koziara, Wola Wielka 57
Żyraków	14.08.2002	Uchw. Rady. Gm. Żyraków Nr. XXXVII/330/02	Dąb szypułkowy	Teren przycmentarny w Żyrakowie

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Związku Gmin Dorzecza Wisłoki

Tabela 15. Parki zabytkowe na terenie gminy Żyraków.

Miejscowość	**Obiekt**
Korzeniów	Zespół dworsko - parkowy z początku XIX w. o obszarze ok. 17 ha wpisany pod numerem A-213, Park krajobrazowy z ok. XVIII w. wpisany pod nr A213
Nagoszyn	Zabytkowy drzewostan przy kościele parafialnym pw. Św. Antoniego Padewskiego wpisany pod nr ew. A-315
Straszęcin	Zespół dworsko - parkowy z końca XVIII w., wpisany pod nr A-42
Zasów	Zespół dworsko - parkowy z końca XVIII w. o pow. 11,5 ha, wpisany pod nr A-199 Zabytkowy drzewostan przy kościele parafialnym pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika wpisany do rejestru pod nr A-427
Żyraków	Zespół dworsko - parkowy z przełomu XIX w., wpisany pod nr A-87 o pow. 2 ha Pozostałość zespołu dworsko-parkowego

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Związku Gmin Dorzecza Wisłoki

Korytarze ekologiczne

Jednym z wymogów skutecznej ochrony zasobów przyrodniczych jest zapewnienie ciągłości ekosystemów. Istnienie ciągłych obszarów naturalnego krajobrazu w formie korytarzy ekologicznych jest szczególnie ważne dla wędrownych gatunków zwierząt i ptaków.

Teren gminy Żyraków nie znajduje się w Krajowej sieci ekologicznej ECONET. Nie jest objęty też Europejską Siecią Ekologiczną NATURA 2000.

2.5.1.1. ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZENIA

Jak już wspomniano wcześniej w gminie Żyraków nie występują zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska, stan powietrza jest dobry. Natomiast lokalnym źródłem są zanieczyszczone wody rzek i potoków z powodu niedostatecznego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Dużym zagrożeniem szczególnie w czasie suchych pór roku jest możliwość wybuchu pożarów, zarówno samoistnych jak i spowodowanych przez człowieka np. wskutek wypalania traw.

2.5.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE OCHRONY PRZYRODY UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.5.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Zgodnie z „Narodowym Programem Przygotowania do Członkostwa w UE oraz „Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2007-2010, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014" przyjętą przez Radę Ministrów w grudniu 2006 r. ustalono listę priorytetów w działaniach na rzecz dostosowania do wymogów UE w zakresie ochrony przyrody, w tym jej dyrektyw i rozporządzeń, tj.:

— Dyrektywy Nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (zmienionej dyrektywą 97/62/WE), dyrektywami 81/854/EWG, 91/244/EWG i in.)26,

— Rozporządzenia WE/338/97 — dotyczącego uregulowania obrotu gatunkami dzikiej fauny i flory (zobowiązania wynikające z „Konwencji Waszyngtońskiej" o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem), zmienionego rozporządzeniami rady: WE/2307/97, WE/2214/98, Wspólnie z „Polityką Ekologiczną Państwa" funkcjonują komplementarne dokumenty programowe, m.in.:

— Polityka Leśna Państwa (w tym: „Krajowy program zwiększania lesistości" i „Strategia ochrony leśnej różnorodności biologicznej"),

— Narodowa strategia edukacji ekologicznej,

— Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-1013,

— Strategia rozwoju turystyki w latach 2007-2013, W ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dla Polski: 2007-2013" opracowano założenia działań: „Programu rolno środowiskowego" oraz „Zalesiania gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne". Nawiązują one m.in. do rozporządzenia WE/2080/92 z dnia 30 czerwca 1992 r., które ustanawia wspólnotowy program pomocy w związku z przeznaczaniem gruntów rolnych do zalesienia oraz innych regulacji prawnych, wiążących system dopłat bezpośrednich dla rolników, realizujących proekologiczny model produkcji rolniczej, sprzyjający wzrostowi różnorodności biologicznej. Dyrektywy i rozporządzenia UE mają na celu zagwarantowanie korzystnego stanu ochrony dla wybranych rodzajów siedlisk i gatunków, stanowiących przedmiot zainteresowania UE.

2.5.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

— Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami)

— Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150),

— Ustawa o odpadach dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 251 z 2007 r. z późniejszymi zmianami)

2.5.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

Cel 1: Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej

Priorytet 1.1: Upowszechnienie i wprowadzanie różnych form ochrony przyrody

Priorytet 2.1: Ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych

Cel może zostać osiągnięty poprzez ochronę terenów przyrodniczych m.in. poprzez ustanowienie różnych form ochrony prawnej terenów wskazanych w waloryzacji przyrodniczej - parków gminnych, pomników przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo krajobrazowych. Również przez prowadzenie edukacji dla rolników na temat ochrony rodzimej fauny śródpolnej. Ochrona ta polegałaby na koszeniu traw po okresie wylotu ptaków, zaniechania praktyki wypalania traw i pól, czy działania inwestycyjne w postaci budowy ścieżek dydaktycznych i dróg rowerowych.

Podstawą rozwijania systemu obszarów chronionych są opracowania ekofizjograficzne. Są one wzbogaceniem planu zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego o wiedzę dotyczącą środowiska przyrodniczego jak również spełnieniem potrzeb ochrony środowiska określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska. Gmina Żyraków nie posiada opracowania ekofizjograficznego.

2.5.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 16. Ochrona przyrody - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni w gminie	Na bieżąco	Na bieżąco	Gmina Żyraków	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy
2	Rozpoznanie i w miarę możliwości finansowych tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	Na bieżąco	Na bieżąco	Gmina Żyraków, Nadleśnictwa, PPT, Starostwo Powiatowe	Rozszerzenie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej

2.5.5. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE

Zasięg ponadlokalny

a) Subsydiowanie ze środków publicznych przedsięwzięć w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu (rekompensaty z tytułu ograniczeń w użytkowaniu gruntów spowodowanych wprowadzeniem ochrony prawnej, wykup terenów przyrodniczo cennych), przedsięwzięcia proekologiczne związane z rozwojem różnych form rekreacji i wypoczynku (rekultywacja terenów zdegradowanych),

b) Przedsięwzięcia proekologiczne związane z rozwojem różnych form rekreacji i wypoczynku,

c) Uzyskanie konsensusu pomiędzy realizacją celów ochronnych a nadrzędnością ochrony prywatnej formy własności w polskim prawodawstwie.

2.6. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE

Promieniowaniem niejonizującym nazywamy takie promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne (w tym także na ciało człowieka) nie powoduje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie niejonizujące jest ściśle związane ze zmianami pola elektrycznego i pola magnetycznego (pole elektromagnetyczne). Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają źródła liniowe – linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym wynoszącym 110 kV lub wyższym oraz źródła punktowe

– urządzenia emitujące elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące w zakresie częstotliwości 300,000 MH do których należą:

– urządzenia radiolokacyjne (np. na lotniskach), - urządzenia radionadawcze i telewizyjne (np. stacje bazowe telefonii komórkowej (STK)),

– urządzenia elektroenergetyczne o napięciu znamionowym powyżej 110 kV (np. stacje transformatorowe).

Zagadnienia ochrony ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym są regulowane przepisami bezpieczeństwa i higieny prac prawa budowlanego, prawa ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego przepisami sanitarnymi. W obowiązującym prawie polskim natężenia pola elektrycznego wartości powyżej 1 kV/powyżej uważane jest za całkowicie bezpieczne. Natomiast w polu o wartości powyżej 10 kV/m wyznacza się strefie ochronna pierwszego stopnia w której przebywanie ludzi jest zabronione. W strefie ochronnej drugiego stopnia w polu o natężeniu 1-10kV/m przebywanie ludzi jest dozwolone, jednak nie wolno lokalizować budynków mieszkalnych, szkół, szpitali itp.

2.6.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Na terenie gminy Żyraków źródła niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego to napowietrzne linie energetyczne wysokiego napięcia. Właścicielem i użytkownikiem linii jest Zakład Energetyczny Kraków S.A. Zaopatrzenie mieszkańców gminy w energię elektryczną realizowane jest przez system sieci napowietrznej średniego napięcia i stacje transformatorowe 15/04 kV. Stacje transformatorowe wykonane są głównie jako napowietrzne – słupowe. Stacje transformatorowe zasilane są siecią średniego napięcia o napięciu 5 kV, w zdecydowanej większości wykonanych jako linie napowietrzne. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych innych potencjalnych źródeł oddziaływania takich jak stacji bazowych telefonii komórkowej czy stacji radiowo-telewizyjnych.

2.6.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

2.6.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Problemem ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym zajmują się miedzy innymi następujące instytucje europejskie: Europejski Komitet Normalizacji w Elektrotechnice, Międzynarodowa Komisja d.s. Ochrony przed Promieniowaniem niejonizującym (skrót z ang. ICNIRP), Komisja Europejska. Zalecenia tych instytucji, choć nie stanowią prawa, są ze względu na zaufanie, jakim się cieszą te instytucje respektowane przez większość norm opracowywanych w poszczególnych krajach. W krajach Unii Europejskiej takim wzorcem dla przepisów krajowych jest bazująca na zaleceniach ICNIRP:

— Dyrektywa nr 1999/519/EC z dnia 12 lipca 1999 roku limitów ekspozycji na pole elektromagnetyczne (0Hz ÷ 300 GHz) w miejscach publicznych.

2.6.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

Ochrona środowiska przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym w Polsce realizowana jest w oparciu o takie akty prawne, jak:

— Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1883 z 2003 roku),

— Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz .690 z późniejszymi zmianami),

— Projekt z 19 września 2008 r. rozporządzenia zmieniającego Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

2.6.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

Cel: Ograniczenie oddziaływania promieniowania niejonizującego na środowisko

Ochrona środowiska i ludności przed negatywnym oddziaływaniem elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego powinna być prowadzona zgodnie z założeniami polityki ekologicznej państwa w zakresie ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Kierunki realizacji tego celu powinny określać zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Źródła promieniowania niejonizującego powinno lokalizować się w miejscach oddalonych od stałego pobytu ludzi lub mogących wywoływać konflikty społeczne i gospodarcze (np. zakłócanie prac innych urządzeń). Linie energetyczne najwyższych a także średnich napięć stwarzają ograniczenia i wymagają zachowania odpowiednich stref ochronnych. Szerokości stref ochronnych powinien określać Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego. Wzdłuż linii energetycznych przebiegających przez teren gminy Żyraków zachowana jest strefa ochronna, więc szkodliwe oddziaływanie pola elektromagnetycznego jest ograniczone do minimum.

Do tej pory w Polsce badania emisji promieniowania niejonizującego przeprowadzane są bardzo rzadko ze względu na brak odpowiedniej aparatury pomiarowej. Dlatego w perspektywie krótkoterminowej należy się raczej skoncentrować na działaniach zapobiegających i minimalizujących emisję promieniowania na terenach mieszkalnictwa.

2.7. OCHRONA PRZED HAŁASEM

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechanicznego ośrodka sprężystego oddziaływujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko. W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

— mała uciążliwość LAeq < 52dB

— średnia uciążliwość 52dB < LAeq < 62dB

— duża uciążliwość 63dB < LAeq < 70dB

— bardzo duża uciążliwość LAeq > 70dB

2.7.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Gmina nie posiada komunikacji kolejowej. Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa ani wojewódzka. Podstawowy układ drogowy gminy tworzą drogi powiatowe, pełniące funkcje zbiorcze oraz lokalne i niektóre odcinki dróg gminnych pełniących funkcje lokalne. Długość dróg na terenie gminy w 2004 wynosiła.

— powiatowych - 56 km;

— gminnych - 80 km.

Od tego czasu gmina sukcesywnie rozbudowywuje i poprawia stan nawierzchni dróg już istniejących. Powstało kilka nowych odcinków dróg gminnych i jeden drogi powiatowej. Większość dróg posiada nawierzchnię bitumiczną. Gmina posiada bliskie połączenie z trasą międzynarodową E4. Połączenie to przebiega przez dwa mosty zlokalizowane na rzece Wisłoce. Jeden w rejonie Zawierzbia i drugi w okolicy Straszęcina. W ostatnich latach został oddany do użytku nowy most na Wisłoce łączący gminę Żyraków z gminą Dębica stanowiący połączenie z droga krajową Mielec – Dębica. Zagrożenie nadmierną emisją hałasu staje się coraz bardziej powszechne, szczególnie zauważalne na terenach miejskich oraz wzdłuż tras komunikacyjnych. Oddziaływanie komunikacji na środowisko ma tendencje rosnące, co związane jest z ciągłym wzrostem liczby pojazdów poruszających się po drogach przy jednoczesnym nienadążaniu z rozbudową lub modernizacją układów komunikacyjnych.

Klimat akustyczny w gminie kształtowany jest głownie przez hałas komunikacyjny. Przez teren gminy nie przebiegają drogi o wysokim natężeniu ruchu stąd nie występuje duże zagrożenie hałasem.

Dotychczas natężenia ruchu występujące na drogach układu podstawowego nie przyczyniło się do komunikacyjnej uciążliwości akustycznej. Nie ma konieczności wprowadzania stref ograniczonego użytkowania, bądź tez realizacji osłon. Problem ten może się pojawić w przypadku powtarzania się okazjonalnych skokowych przyrostów tych natężeń, związanych z ruchem weekendowym.

2.7.1.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

Obecnie w państwach Unii obowiązują następujące akty prawne związane z ochroną przed hałasem:

— Dyrektywa Komisji 2007/34/WE z dnia 14 czerwca 2007 r. zmieniająca dyrektywę Rady 70/157/EWG odnoszącą się do dopuszczalnego poziomu hałasu i układu wydechowego pojazdów silnikowych w celu jej dostosowania do postępu technicznego,

— Dyrektywa 2005/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 grudnia 2005 r. zmieniająca dyrektywę 2000/14/WE w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń,

— Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku.

2.7.1.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

Ogólne zasady ochrony środowiska przed hałasem oraz obowiązki podmiotów gospodarczych i organów administracji wprowadzane są ustawami, zaś rozporządzenia jako akty wykonawcze wprowadzają szczegółowe zasady. Ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami realizowana jest w oparciu o następujące akty prawne:

— Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),

— Ustawa o zmianie ustawy o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 18 lipca 2002 r. (Dz. U. Nr 143, poz. 1196),

— Ustawa z dnia 20 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późniejszymi zmianami),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826),

— Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz.U. Nr 8, poz. 81 z późniejszą zmianą),

— Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie wymagań zasadniczych dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 231, poz. 1942 z późniejszą zmianą),

— Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 lutego 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 183, poz. 2842),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz. U. Nr 32, poz. 223),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003r. w sprawie rodzajów pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz. U. Nr 18, poz. 164),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 183, poz. 2842),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących rejestru zawierającego informacje o stanie akustycznym środowisk (Dz. U. nr 82 poz. 500),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych ujętych na mapach akustycznych oraz ich układu i sposobu prezentacji (Dz. U. nr 187 poz. 1340),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2007 roku w sprawie ustalania wartości wskaźnika hałasu L(DWN) (Dz. U. nr 106 poz. 729),

— Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać mierniki poziomu dźwięku, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych (Dz. U. nr 105 poz. 717),

— Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami (Dz. U. nr 1 poz. 8),

— Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz. U. nr 157 poz. 1318),

2.7.2. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

Cel 1: Ochrona przed hałasem Priorytet 1: Utrzymanie poziomu hałasu z roku 2007

Do osiągnięcia celu proponuje się sukcesywną modernizację dróg w celu polepszenia ciągłości ruchu. Zadanie to pojawiło się już jako jedno z zadań priorytetowych z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego. W inwestycjach przewidzianych przez gminę w najbliższym czasie (do roku 2009) znajduje się przebudowa 12 odcinków dróg na terenie gminy.

2.8. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

– Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania,

– Budzenie szacunku do przyrody, -Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym,

– Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu,

– Poznanie współzależności człowieka i środowiska,

– Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko,

– Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:

– Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze,

– Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony,

– Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko,

– Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku,

– Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata,

– Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania,

– Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

– Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie,

– Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów", metaplanów itp.

– Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach

– Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków,

– Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji,

– Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian,

– Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych,

– Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami,

– Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

2.8.1. CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO

Na terenie gminy Żyraków prowadzone są działania mające na celu edukację i promowanie działań proekologicznych. Są to działania skierowane w głównej mierze do dzieci i młodzieży a poprzez nie do osób dorosłych.

Począwszy od 2005 r. organizowany jest konkurs ekologiczny dla szkół i przedszkoli. Wiele inicjatyw podejmuje Zespół Szkół Publicznych w Korzeniowie. Systematycznie porządkowany jest teren zabytkowego parku, na terenie którego mieści się szkoła, pobocza dróg oraz tereny leśne, przez młodzież szkolną w ramach edukacji ekologicznej. Podobne programy ekologiczne funkcjonują w szkołach; Bobrowej, Zasowie, Woli Wielkiej, Wiewiórce, Żyrakowie.

Mieszkańcy gminy Żyraków i gmin przynależnych do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki, (do którego Związku Gmina przynależy od roku 1997), wskazali na drugim miejscu wśród 11 zadań edukację ekologiczną.

Realizując te oczekiwania edukacja ekologiczna prowadzona jest na bazie szkół podstawowych, przedszkoli oraz gimnazjów:

- Od wielu lat prowadzona jest we wszystkich szkołach i przedszkolach Akcja „Sprzątania świata". Dnia 14 września 2007 r. 1714 uczniów z 10 placówek oświatowych wzięło udział w tejże akcji. Ogółem zostało zebranych 213 worków co w porównaniu z ubiegłym rokiem (500 worków) świadczy o mniejszym zaśmieceniu środowiska i większej świadomości społeczeństwa

- Od 2005 r. gmina wprowadziła we wszystkich szkołach pojemniki do zbiórki zużytych baterii. Poprzez Związek Gmin Dorzecza Rzeki Wisłoki w Jaśle szkoły z terenu Gminy Żyraków uczestniczą w konkursie zbiórka makulatury, złomu i baterii – VIII edycja

- Gmina zorganizowała w okresie od 5 do 30 maja 2008 r. V edycję Gminny Konkurs Ekologiczny dla szkół i przedszkoli

- Od 2004 r. w miejscowości Straszęcin istnieje jeden z pierwszych na terenie wojew. podkarpackiego Gminny Punkt Zlewowy Olejów Odpadowych. (Ślusarstwo- Produkcja- Handel- Usługi Władysław Radzik Straszęcin 9a). W okresie od 01-012004r. do 30-06-2008 r. odzyskano 3270 kg groźnego dla środowiska oleju opałowego.

Szkoły z terenu gminy cały czas podejmują indywidualne inicjatywy i działania w wielu dziedzinach ekologii, które wszystkie trudno wymienić. Są to min:

Zespół Szkół Publicznych w Korzeniowie

– kontynuacja akcji sprzątania lasów pt: „Śmieci mniej – lasom lżej" oraz likwidacja dzikich wysypisk. W wyniku akcji zostało zebranych 23 worki odpadów. W akcji współuczestniczyli: Nadleśnictwo Tuszyma, Urząd Gminy Żyraków, Starostwo Powiatowe Dębica

– szkoła w Korzeniowie inicjuje wiele różnych akcji ekologicznych i przoduje w działaniu. W 2007/2008 r. udział szkoły w ogólnopolskim programie edukacyjnym pod hasłem: „Każdy uczeń wie, co robić z ZSEE".

– opracowanie i wykonanie ścieżki ekologicznej w Korzeniowie, która służy i funkcjonuje młodzieży oraz okolicznym mieszkańcom.

– efektem działalności szkoły była nominacja w Narodowym Konkursie Ekologicznym „Przyjaźni Środowisku"

Zespół Szkół Publicznych w Bobrowej opracował samodzielnie program „Promocja zdrowego stylu życia", który realizuje, a tym samym szkoła weszła do Sieci Szkół Promującej Zdrowy Styl Życia, upiększanie terenu wokół szkoły, ukwiecenie szkoły, turnieje wiedzy ekologicznej.

Zespół Szkół Publicznych w Wiewiórce - wykonał opracowania „Walory przyrodnicze Wiewiórki", „Źródła energii odnawialnej – kolektory słoneczne", „Zanieczyszczenia naszej rzeki i otaczającego jej środowiska" i inne.

Zespół Szkół Publicznych w Żyrakowie – wykonanie przedstawień przeprowadzenie konkursów , wystaw i gazetek o tematyce ekologicznej, zabiegi upiększające wokół szkoły.

Publiczne Przedszkole w Straszęcinie – przygotowanie konkursów ekologicznych, zajęcia otwarte z rodzicami, przygotowanie gazetek ściennych, upiększanie i zagospodarowanie terenu wokół nowobudowanego skrzydła szkoły i inne.

Publiczne Przedszkole w Nagoszynie Woli - zagospodarowanie i upiększanie otoczenia wokół przedszkola.

Na terenie sołectwa Zasów w 2006 r. zakończono budowę ciekawych obiektów turystycznych; ścieżki rowerowej oraz ścieżki przyrodniczej.

2.8.2. STAN DOCELOWY I IDENTYFIKACJA POTRZEB W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ UWZGLĘDNIAJĄCE DOSTOSOWANIE DO WYMOGÓW UNI EUROPEJSKIEJ

Przewidziane przedsięwzięcia dotyczące dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska, obejmują zadania w zakresie:

Tworzenia, zgodnie z wymaganiami ustawy Prawo ochrony środowiska, publicznych rejestrów i elektronicznych baz danych o środowisku, ułatwiających dostęp obywateli do informacji gromadzonych i przechowywanych przez organa administracji.

Stworzenia uzgodnionych zasad współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i społecznymi organizacjami ekologicznymi.

Uzupełnieniem tych zadań będzie, zgodnie z „Narodową strategią edukacji ekologicznej", wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne udzielane przez instytucje publiczne działaniom edukacyjnym i promocyjnym realizowanym przez organizacje ekologiczne, usprawnianie przekazywania treści dotyczących środowiska i zrównoważonego rozwoju w ramach edukacji szkolnej o profilu ogólnym i zawodowym, a także rozwijanie edukacji ekologicznej przez placówki funkcjonujące przy jednostkach zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi (przede wszystkim parkami narodowymi i krajobrazowymi).

Przepisy dotyczące swobodnego dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku są składową podstawy systemu prawa ekologicznego i jest to jedno z rozwiązań prawnych wytyczających politykę Unii Europejskiej. Swobodny dostęp do informacji o środowisku oraz wymiana pełnej i dokładnej informacji charakteryzuje system demokratyczny państwa, dzięki któremu możliwy jest proces interakcji i wzajemnego oddziaływania na siebie różnych grup (społeczeństwa, biznesu i władz). Obecnie nie ma generalnej pozytywnej regulacji dotyczącej prawa społeczeństwa do informacji, a istniejące regulacje są niedoskonałe.

2.8.2.1. REGULACJE PRAWA WSPÓLNOTOWEGO

- Dyrektywa Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku,
- Dyrektywa ramowa Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza,
- Dyrektyw Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska,
- Dyrektywa Rady 91/692/EWG z dnia 23 grudnia 1991 w sprawie standaryzacji i racjonalizacji raportów z wprowadzania w życie postanowień niektórych dyrektyw dotyczących środowiska.

2.8.2.2. AKTUALNY STAN PRAWA POLSKIEGO

- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 13 lipca 2000 r. o zmianie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 14, poz. 124),
- Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 25 lipca 1998 o zmianie ustawy o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 99, poz. 632),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o lasach oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 175, poz. 1460),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 175, poz. 1460),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ratyfikacji Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (Dz. U. Nr 89, poz. 970 z późniejszymi zmianami),
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polski.

Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu, z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. nr 51,poz. 458. z późniejszą zmianą),
- Rozporządzenie z dnia 29 sierpnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie

podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 159, poz. 222),

– Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 października 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 828),

2.8.3. CELE, PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH OSIAGNIĘCIA

Cel: Wykształcenie wśród mieszkańców gminy nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska

Priorytet 1. Prowadzenie działalności ekologicznej

Działania własne gminy winny być skierowane również do mieszkańców poprzez:

– Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w oparciu o obszary przyrodniczo cenne,

– Promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj.: ograniczenie zużycia wody, segregacje odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,

– Udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym, np.: „Dzień Ziemi", „Sprzątanie Świata", „Światowy Dzień Ochrony Środowiska".

Innym ważnym zadaniem z zakresu edukacji ekologicznej w powiązaniu z promocją najcenniejszych terenów pod względem krajobrazu kulturowego i przyrodniczego jest tworzenie ciągów pieszo — rowerowych, w tym ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, w oparciu o zachowany czytelny układ historycznej sieci drożnej.

2.8.4. ZADANIA PRIORYTETOWE NA LATA 2008-2011 I DO 2016

Tabela 17. Edukacja Ekologiczna - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji 2008-2011	Termin realizacji do 2016	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne
1	Rozpoznanie i utworzenie ścieżek przyrodniczodydaktycznych obejmujących tereny przyrodniczo cenne, atrakcyjne krajobrazowo oraz z zachowanymi wartościami dziedzictwa kulturowego		Do 2016	Gmina Żyraków	Poszerzenie wiedzy o środowisku przyrodniczym Gminy, rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy
2	Bieżące informacje na stronach internetowych Gminy i Powiatu o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony	Na bieżąco		Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin	

2.9. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska wprowadziła nowe pojęcie które z założenia ma zastąpić dotychczasowe pojęcie nadzwyczajnego zagrożenia dla środowiska i innego miejscowego a mianowicie poważna awaria. W myśl artykułu 3 ust. 23 poważną awarią jest zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstałe w trakcie procesu technologicznego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej substancji niebezpiecznych i które prowadzi do powstania natychmiastowego zagrożenia życia lub zdrowia ludzi czy środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Na terenie gminy Żyraków nie występują zakłady stanowiące potencjalne źródła nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Może zaistnieć zagrożenie awarią wynikłe z kolizji drogowej samochodów (np. cystern) przewożących substancje niebezpieczne. Do najczęstszych tego typu zdarzeń należą wycieki substancji ropopochodnych i przedostanie się ich do gruntu.

W razie powstania awarii do ochrony środowiska obowiązani są:

– dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych,

– prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii,

– organy administracji

Szczegółowe przepisy dotyczące przeciwdziałania awariom oraz instrumenty prawne odpowiedzialne za realizację przeciwdziałania zawiera Ustawa prawo ochrony środowiska (Tytuł IV – Poważne awarie).

2.10. NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU

2.10.1. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

W poniższej tabeli zestawiono szacunkowe koszty realizacji poszczególnych zadań. Wielkość nakładów, które będą ponoszone przez Urząd Gminy dla zadań zgłoszonych do dofinansowania ze źródeł zewnętrznych zależeć będzie od sytuacji finansowej gminy oraz efektu, jaki planuje się osiągnąć po ich realizacji.

Wszystkie zadania scharakteryzowano poprzez określenie podmiotu odpowiedzialnego oraz ramy czasowe, finansowe i organizacyjne ich realizacji. Zgodnie z pierwszym kryterium, zadania podzielono na własne (W) i koordynowane (K).

Jako zadania własne rozumiane są te zadania, których realizacja leży w sferze odpowiedzialności finansowej i organizacyjnej władz gminy. Oznacza to, że zadania te będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy. Równocześnie jednak, to właśnie gmina może być beneficjentem dofinansowania (w formie dotacji lub kredytów) realizacji zadań własnych z funduszy zewnętrznych (powiatowe, wojewódzkie, ogólnokrajowe, unijne).

Jako zadania koordynowane rozumiane są pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, finansowane ze środków zewnętrznych (w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego, powiatowego lub centralnego) oraz ze środków podmiotów gospodarczych nie podlegających władzom gminnym. Gmina może pełnić rolę inspirującą, opiniującą, zatwierdzającą, uzgadniającą – lecz bez konieczności angażowania gminnych środków finansowych.

W tabeli 18 zestawiono zadania, związane z infrastrukturą służącą pośrednio lub bezpośrednio ochronie środowiska. Każde z tych zadań było uprzednio wykazane w tabelach: 8,11,13,16,17. Wydzielenie tej tabeli ma na celu przedstawienie zbiorczo tych zadań, które stanowić będą szczególnie istotną pozycje w budżecie gminy na następne lata, a efekty ich realizacji będą wymierne i łatwe do przedstawienia w postaci wskaźników niezbędnych dla oceny realizacji programu.

Tabela 18. Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji

Lp	Zadanie	Status zadań	Termin realizacji 2008 - 2011	Termin realizacji do 2016	Całkowity koszt PLN	Źródło finansowania	Uwagi
GOSPODARKA ODPADAMI							
1	Rozbudowa gminnego systemu selektywnego gromadzenia i zbierania odpadów	W		2009 – 2016	100 000	Środki własne Gminy, dotacje i kredyty z funduszy krajowych oraz UE	
2	Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych przez mieszkańców a wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych.	W		2009 – 2016	30 000	Środki własne Gminy, dotacje i kredyty z funduszy UE i krajowych	
3	Opracowanie ewidencji, inwentaryzacja dzikich wysypisk oraz ich likwidacja.	W		2009 – 2016	45 000	Środki własne Gminy, dotacje i kredyty z funduszy krajowych oraz UE	
4	Propagowanie indywidualnego kompostowania odpadów organicznych powstających w gospodarstwach domowych i rolniczych	W		2009 – 2016	5 000	Środki własne Gminy, dotacje i kredyty z funduszy krajowych oraz UE	
5	Opracowanie i wdrażanie programu edukacji ekologicznej dla społeczeństwa i przedsiębiorstw gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy w zakresie ograniczania ilości wytwarzania odpadów i racjonalizowania sposobów gospodarowania nimi	K		2009 – 2016	5 000	Środki własne Gminy, dotacje i kredyty z funduszy krajowych oraz UE, Podmioty gospodarcze	

6	Inwentaryzacja i opracowanie programu zbiórki i usuwania odpadów azbestowych Kontynuacja podejmowanych do tej pory działań – np. „Likwidacja odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Żyraków" współfinansowane z PFOŚiGW	K		2009 – 2016	30 000	Środki własne Gminy, dotacje i kredyty z funduszy krajowych oraz UE, Środki mieszkańców	
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA							
1	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Góra Motyczna, Wiewiórka, Bobrowa, Bobrowa Wola, Nagoszyn	W/K	do 2009		17 518 400	Środki własne, Związek Gmin Dorzecza Rzeki Wisłoki, Fundusz Spójności	
2	Budowa kanalizacji dla Woli Żyrakowskiej z Mokrem oraz miejscowości Zasów	W/K	do 2010		5 096 210	Środki własne, Związku Związek Gmin Dorzecza Rzeki Wisłoki, Fundusz Spójności	
3	Budowa kanalizacji w pozostałej, nieskanalizowanej części Korzeniowa oraz miejscowości Kolonia	W/K	do 2009		6 793 790	Środki własne, Związek Gmin Dorzecza Rzeki Wisłoki, Fundusz Spójności	
4	Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wysypisk w dolinach cieków wodnych	W	Na bieżąco	Na bieżąco	W ramach prac Urzędu niewielkie koszty	Środki własne,	
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB							
1	Badanie jakości gleb na terenach użytkowanych rolniczo	W	Sukcesy w nie co 1 rok 1 000/na rok		4 000	Środki własne,	
2	Wapnowanie gleb		Na bieżąco	Na bieżąco			Realizacja zadania po stronie właścicieli prywatnych
3	Przeciwdziałanie terenom erozyjnym		Na bieżąco	Na bieżąco			Realizacja zadania po stronie właścicieli gruntów
4	Kontrola zużytych nawozów mineralnych środków ochrony roślin		Na bieżąco	Na bieżąco			Realizacja zadania po stronie właścicieli gruntów
	Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów Kozodrza – Paszczyna	W/K	do 2010 (część)	do 2014	b.d.	b.d.	
OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO							
1	Promowanie i zachęcanie do zmiany sposobu ogrzewania lub wymiany kotłów na ekologiczne		Na bieżąco	Na bieżąco		Inwestorzy prywatni	Prasa lokalna, udostępnianie materiałów informacyjnych
2	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ekologicznych źródeł energii i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych.	W	Na bieżąco	Na bieżąco	Niewielkie koszty	Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	

3	Sukcesywna poprawa stanu technicznego dróg budowa ścieżek rowerowych	W/K	2008-2011	do 2016	do 2009 r. 2 880 000	Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	Prowadzone na bieżąco ze środków przeznaczanych z budżetu gminy i Powiatu i funduszy pomocowych
4	Termomodernizacja 10 ciu budynków z terenu gminy Żyraków	W	do 2009		2 667 588	Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
OCHRONA PRZYRODY							
1	Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni w gminie	W	Na bieżąco	Na bieżąco		Środki własne	
2	Rozpoznanie i w miarę możliwości finansowych tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	W/K	2008-2011	do 2016		Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
EDUKACJA EKOLOGICZNA							
1	Bieżące informacje na stronach internetowych Gminy i Powiatu o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony	W	Na bieżąco			Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
2	Rozpoznanie i w miarę możliwości finansowych tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	W/K	2008-2011	do 2016		Środki własne, dotacje i kredyty z funduszy krajowych	
	RAZEM				**35 174 988**		

Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji w latach 2008-2011 dla Gminy Żyraków wynoszą35 174 988 zł. Większość z tej zostanie pokryta przez środki zewnętrzne. Przewidziane zadania, głównie dotyczą zagadnień związanych z ochroną wód i gospodarka wodno-ściekową Gminy. Zadania te są priorytetowe dla Gminy, a ich realizacja w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy środowiska przyrodniczego.

2.10.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

W ramach funduszy krajowych obok Gminnego i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska gmina może wnioskować i korzystać przede wszystkim z Funduszu Wojewódzkiego i Narodowego, EkoFunduszu oraz Banku Ochrony Środowiska. Gmina oraz rolnicy indywidualnie mogą również ubiegać się o dofinansowanie w ramach **Krajowego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich**, na który składają się m.in. tzw. **Programy rolno środowiskowe**.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie udziela pomocy finansowej na realizację zadań z ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnych z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa, Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego oraz zobowiązań międzynarodowych Polski i obowiązujących przepisów prawa.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce. Celem działania Funduszu jest finansowe wspieranie przedsięwzięć o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym. Środki Narodowego Funduszu stanowią około 25 % łącznych nakładów przeznaczonych na inwestycje w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego w naszym kraju.

Bank Ochrony Środowiska S.A. istnieje od 1991 roku. Jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Bank współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz

innymi funduszami pomocowymi. Bank współfinansuje szerokie spektrum zadań z zakresu: ochrony wody i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi.

Wnioski o udzielenie kredytu należy składać w NFOŚiGW lub w WFOŚiGW.

Zadaniem EkoFunduszu jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej. Ta specyfika EkoFunduszu, odróżniająca go od innych funduszy wspierających inwestycje proekologiczne w Polsce, wyklucza możliwość dofinansowania przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie jedynie lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest również ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów-donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, jest dokumentem operacyjnym, określającym cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Plan jest ukierunkowany na aspekty społeczne i środowiskowe (ekologiczne) i jest spójny z innymi programami strukturalnymi, w tym zwłaszcza z Sektorowym Programem Operacyjnym „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich".

Tabela 19. Finansowanie działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na cały okres 2007-2015

Kod działania	Nazwa działania /oś 1	Wydatki publiczne	Wydatki prywatne *	Koszt całkowity
111	Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie	40 000 000,00	0,00	40 000 000,00
112	Ułatwianie startu młodym rolnikom	420 000 000,00	0,00	420 000 000,00
113	Renty strukturalne	2 187 600 000,00	0,00	2 187 600 000,00
114	Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	350 000 000,00	87 500 000,00	437 500 000,00
121	Modernizacja gospodarstw rolnych	1 779 932 000,00	2 669 898 000,00	4 449 830 000,00
123	Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	1 100 000 000,00	3 300 000 000,00	4 400 000 000,00
125	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	600 000 000,00	0,00	600 000 000,00
132	Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	100 000 000,00	0,00	100 000 000,00
133	Działania informacyjne i promocyjne	30 000 000,00	12 857 143,00	42 857 143,00
141	Zobowiązania z okresu 2004-2006 dla działania "Wspieranie gospodarstw niskotowarowych"	440 000 000,00	0,00	440 000 000,00
142	Grupy producentów rolnych	140 000 000,00	0,00	140 000 000,00
RAZEM Oś I		7 187 532 000,00	6 070 255 143,00	13 257 787 143,00
	Nazwa działania /oś 2			
211,212	Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	2 448 750 000,00	0,00	2 448 750 000,00

214	Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)	2 303 750 000,00	0,00	2 303 750 000,00
221, 223	Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne	653 501 520,00	0,00	653 501 520,00
226	Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych	140 000 000,00	0,00	140 000 000,00
RAZEM Oś II		5 546 001 520,00	0,00	5 546 001 520,00
	Nazwa działania /oś 3			
311	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	345 580 000,00	345 580 000,00	691 160 000,00
312	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	1 023 583 600,00	1 023 583 600,00	2 047 167 200,00
321	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	1 471 440 320,00	0,00	1 471 440 320,00
322, 323, 313	Odnowa i rozwój wsi	589 580 000,00	0,00	589 580 000,00
RAZEM Oś III		3 430 183 920,00	1 369 163 600,00	4 799 347 520,00
	Nazwa działania/oś 4			
4.1/413	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	620 500 000,00	403 115 385,00	1 023 615 385,00
4,21	Wdrażanie projektów współpracy	15 000 000,00	0,00	15 000 000,00
4.31	Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	152 000 000,00	0,00	152 000 000,00
RAZEM tylko Oś IV		787 500 000,00	403 115 385,00	1 190 615 385,00
RAZEM oś I, II, III, IV		16 951 217 440,00	7 842 534 128,00	24 793 751 568,00
	Nazwa działania - Pomoc Techniczna	266 600 000,00	0,00	266 600 000,00
RAZEM PROW 2007-2013		**17 217 817 440,00**	**7 842 534 128,00**	**25 060 351 568,00**

Źródło: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2015 (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi)

Fundusze Europejskie - Narodowa Strategia Spójności

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSS będą realizowane za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw

i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS
- Program Innowacyjna Gospodarka – EFRR
- Program Kapitał Ludzki – EFS
- 16 programów regionalnych – EFRR
- Program Rozwój Polski Wschodniej – EFRR
- Program Pomoc Techniczna – EFRR
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR

Tabela 20. Udział poszczególnych programów operacyjnych w całości alokacji środków polityki spójności dla Polski wraz ze źródłem ich finansowania.

Program operacyjny	**Udział programu w całkowitej alokacji środków**	**Źródło finansowania**
Infrastruktura i Środowisko	41,9% całości środków (27,9 mld euro)	EFRR, Fundusz Spójności
Regionalne Programy Operacyjne	24,9% całości środków (16,6 mld euro)	EFRR
Kapitał Ludzki	14,6% całości środków (9,7 mld euro)	EFS
Innowacyjna Gospodarka	14,6% całości środków (9,7 mld euro)	EFRR
Rozwój Polski Wschodniej	3,4% całości środków (2,3 mld euro)	EFRR
Pomoc Techniczna	0,8% całości środków (0,5 mld euro)	EFRR

Źródło: Serwis informacyjny Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego określa art. 160 Traktatu ustanawiający Wspólnotę Europejską: „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych".

Zadaniem funduszy strukturalnych jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE by w ten sposób wpłynąć na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

Fundusze strukturalne są potencjalnie ważnym zewnętrznym źródłem finansowania zadań POŚ. Dofinansowanie jest możliwe w ramach EFRR na zadania z zakresu:

– budowy i modernizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz budowy i modernizacji stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków,

– budowa zbiorników umożliwiających pozyskanie wody pitnej oraz regulacja cieków wodnych i tworzenie polderów,

– budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej,

– budowy rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej w tym dróg gminnych i powiatowych,

– kompleksowego uzbrojenia terenu pod inwestycje,

Do najważniejszych programów współfinansowanych przez EFRR mających na celu rozwój infrastruktury i ochrony środowiska jest Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Celem strategicznym programu jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską. Cel ten został sformułowany w Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2001-2006 i jest podstawą prowadzenia i koordynacji w tym okresie wszystkich działań podejmowanych w ramach polityki rozwoju regionalnego oraz w ramach Narodowego Planu Rozwoju 20042006.

Fundusz Spójności

Całość alokacji Funduszu Spójności zostanie przeznaczona na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych w ramach Programu Operacyjnego

Infrastruktura i Środowisko. Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej. Priorytetem strategii dla Funduszu Spójności jest przede wszystkim poprawa jakości wód powierzchniowych, zwiększenie dostępności wody do picia i poprawa jej jakości, a ponadto ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, racjonalizacja gospodarki odpadami, rekultywacja obszarów poprzemysłowych, a także wsparcie dla leśnictwa i ochrony przyrody.

3. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żyraków jest i będzie realizowany w długim okresie czasu. Proces zarządzania spoczywa na władzach lokalnych. W wyniku podejmowanych działań stopniowo będą osiągane jego cele i w związku z tym będą zmieniały się priorytety. Na początku realizacja Programu powinna doprowadzić do rozwiązania najpilniejszych problemów – osiągnięcia najważniejszych celów. Po tym czasie do osiągnięcia pozostaną cele, które obecnie są oceniane jako mniej ważne, a w przyszłości staną się priorytetami.

Schemat zarządzania Programem Ochrony Środowiska

3.1. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

Instrumenty wspomagające realizację programu ochrony środowiska to tzw. instrumenty polityki ekologicznej. Zasady zarządzania środowiskiem wynikają z zakresu kompetencyjnego administracji samorządowej szczebla gminnego. W zarządzaniu środowiskiem szczególną rolę pełni „Program ochrony środowiska", który to program, może być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji / organizacji, opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego Programu.

Instrumentarium służące realizacji polityki ochrony środowiska wynika z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane. Tradycyjny podział instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia instrumenty o charakterze prawnym, finansowym i społecznym.

3.1.1. INSTRUMENTY PRAWNE

Do podstawowych instrumentów prawnych należą dokumenty wydawane lub opracowywane przez kompetentne organy/instytucje. Należą do nich wszelkie: pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, zezwolenia, oceny, rejestry, raporty, zgody i decyzje. Instrumenty prawne są narzędziami regulacji bezpośredniej, które poprzez akty prawne wprowadzają standardy o charakterze ogólnym (monitoring, sprawozdawczość), standardy ochrony i jakości poszczególnych komponentów środowiska oraz kontrolę ich osiągania. Poprzez system pozwoleń można bezpośrednio wpływać na ochronę środowiska.

Poniżej wymieniono ważniejsze kompetencje gminy w zakresie ochrony środowiska:

– Eliminowanie lub ograniczanie określonych zagrożeń powodowanych funkcjonowaniem społeczności lokalnych, tj. zanieczyszczenie wód, powstawanie odpadów komunalnych, niszczenie gleby, powierzchni ziemi i terenów zielonych.

– Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,

– Przyjęcie gminnego programu ochrony środowiska (wraz gminnego planem gospodarki odpadami), sporządzanie co 2 lata raportów z jego realizacji,

– Podejmowanie działań związanych z gospodarowaniem przestrzenią, tak aby w ich trakcie realizowane były cele ochrony środowiska (zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, przywracanie środowiska do właściwego stanu, zachowanie walorów krajobrazowych),

– Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania) i przydomowych oczyszczalni ścieków (w celu kontroli częstotliwości pozbywania się osadów ściekowych),

– Wprowadzanie określonych form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne,

– Wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,

– Przyjmowanie wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji,

– Wydaje decyzję nakazującą posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji,

– Wydawanie pozwoleń na świadczenie określonych usług komunalnych,

– Przyjmowanie wykazu dotyczącego składowanych odpadów,

– Wydawanie zezwoleń w drodze decyzji na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków,

– Wydawanie decyzji wyznaczającej część nieruchomości umożliwiającej dostęp do wody,

– Podejmowanie uchwał wyznaczających miejsca wydobywania kamienia, żwiru, piasku i innych materiałów z wody,

– Nakładanie w drodze decyzji obowiązku wykonania przez osobę fizyczną czynności zmierzających do ograniczeni negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko oraz ze wstrzymywaniem eksploatacji instalacji,

– Wydawanie decyzji nakazującej właścicielowi gruntu przywrócenie do poprzedniego stanu wody.

3.1.2. INSTRUMENTY FINANSOWE

Do instrumentów finansowych należą: opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, fundusze celowe czy ulgi podatkowe, odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna, pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska, opłaty eksploatacyjne za pozyskiwanie kopalin.

Poniżej opisano podstawowe instrumenty finansowe:

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska

Opłaty pełnią przede wszystkim funkcję prewencyjną. Instalowanie urządzeń ochronnych, wprowadzanie nowoczesnych technologii oraz oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych skutkuje mniejszymi opłatami.

Opłaty pobierane są za: wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,

– pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,

– składowanie odpadów,

– wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,

– usuwanie drzew i krzewów.

Opłaty trafiają do funduszy celowych (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz fundusz ochrony gruntów). Pobierają je organy administracji (np. Urząd Marszałkowski, organ gminy) lub, jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego.

Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty (według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce) i wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodno prawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne.

Należy także wspomnieć, że podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne

Kary pobiera się w tych samych sytuacjach, co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa POŚ przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Fundusze celowe

Środki funduszy przeznacza się na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju a w szczególności na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

3.1.3. INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Wśród instrumentów społecznych wyróżnić należy współdziałanie i współpracę wszelkich grup społecznych. Ważnym elementem skutecznego zarządzania realizującego zasady zrównoważonego rozwoju są uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne. Do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw, czyli szeroko rozumianej edukacji ekologicznej, podejmowane są różnorodne działania. U podstaw skuteczności tych działań leży rzetelnie i przystępnie przekazywana wiedza o stanie środowiska. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji. Z drugiej strony, w przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji, komunikacja z grupami zadaniowymi jest łatwiejsza, a przekazywane informacje są właściwie wykorzystywane. Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony, a także umiejętność porozumiewania się ze społeczeństwem są niezbędne dla sukcesu realizowanej edukacji ekologicznej. Tradycyjne instrumenty, takie jak pozwolenia oraz system opłat i kar nie spełnią całego zakresu celów i zadań wyznaczonych przez władze gminy. Z tego tez względu rozpoczną się negocjacje z grupami zadaniowymi, które będą brały udział we wdrażaniu programu. Mieszkańcy gminy będą informowani o zadaniach np. poprzez prasę, biuletyny, czy też poprzez środki pośrednie.

3.2. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Żyraków jest Wójt Gminy.

Proponuje się wyznaczenie przez wójta osoby odpowiedzialnej za wdrażanie Programu (Kierownika Programu). Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy samorządem lokalnym, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami i instytucjami monitorującymi stan środowiska. Byłaby także odpowiedzialna za monitorowanie efektów Programu i uruchamianie procedur korygujących.

Za realizację poszczególnych zadań odpowiadać będą osoby lub jednostki organizacyjne, które po zakończeniu prac nad zadaniami obowiązane będą do sporządzenia sprawozdania z wykonania zadania, obejmujące m.in. przedmiot i poniesione nakłady.

Podstawą zarządzania Programem będzie stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań.

W celu monitorowania stanu środowiska proponuje się zastosowanie wskaźników stanu środowiska, oddziaływania na środowisko oraz wskaźników reakcji na złą jakość środowiska albo na nadmierne oddziaływania. Przydatne jest pokazywanie tendencji zmian poszczególnych wskaźników w latach. Zgodnie z Prawem ochrony środowiska, co dwa lata będzie sporządzany przez Kierownika Programu raport szczegółowy z wykonania Programu, a dotyczący szczególnie działań, które są związane z likwidacją przekroczenia przepisów prawa, wynikami monitorowania jakości środowiska, konieczności wprowadzenia korekt do Programu itp. Raporty szczegółowe winny być przedstawiane na posiedzeniach Rady Gminy. Wskazane jest by korekty Programu były wprowadzane w drodze uchwały Rady Gminy.

Na potrzeby tworzenia raportów należy wykorzystywać wszelkie dostępne dane i informacje. Poszczególne informacje są dostępne m.in. w:

- Urzędzie Gminy w Żyrakowie,

– Starostwie Powiatowym w Dębicy,
– Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej
– WIOŚ w Rzeszowie
– Nadleśnictwo Dębica
– Urzędzie Statystycznym w Rzeszowie,

Źródłem informacji mogą być także przeprowadzone badania i wykonane opracowania.

Tabela 21. Organizacja zarządzania Programem Ochrony Środowiska

Jednostka odpowiedzialna	**Zakres odpowiedzialności**	**Termin**
Wójt Gminy	Główny realizator Programu	Okres realizacji Programu
Rada Gminy	Uchwalenie Programu, przyjmowanie raportów szczegółowych na sesjach gminnych	Co dwa lata
Kierownik Program	Koordynacja prac, monitorowanie realizacji, uruchamianie korekty, przygotowanie rocznego sprawozdania oraz raportów szczegółowych	Stałe zarządzanie Programem, raporty szczegółowe co 2 lata
Osoba/Jednostka realizacji odpowiedzialna za realizację zadania	Nadzór nad realizację zadania, sporządzenie sprawozdania z jego wykonania i przekazania Kierownikowi Projektu	Czas realizacji zadania
Podmioty Gospodarcze	Realizacja zadań	Czas realizacji zadań

3.3. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA CELÓW

Poniżej przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów Programu Ochrony Środowiska.

Tabela 22. Propozycje wskaźników monitorowania celów

CELE	WSKAŹNIK	Porównanie ze stanem wyjściowym (2003 R), dokonywane w trakcie sporządzania raportu (co 2 lata)
Zapewnienie skutecznej ochrony wód podziemnych i powierzchniowych (ochrona doliny rzeki Raby)	Skanalizowanie gminy (%)	
	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	
	Liczba przyłączy (szt.)	
	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków (%)	
	Jakość wód powierzchniowych	
	Jakość wód podziemnych	
Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych – zapewnienie najlepszej jakości gleb, racjonalne wykorzystanie ziemi (w tym rolnictwa ekologicznego)	Udział gruntów wymagających rekultywacji (%)	
	Liczba przeprowadzonych w ciągu roku badań zanieczyszczenia gleb	
	Liczba wybudowanych w ciągu roku płyt obornikowych, zbiorników na gnojowicę	
	Udział gruntów wymagających rekultywacji (%)	
	Ilość zużytych nawozów sztucznych i mineralnych/1ha użytków rolnych	
Zmniejszenie skali występowania ruchów masowych	Ilość osuwisk wymagających zabezpieczeń w stosunku do zinwentaryzowanych (szt./szt.)	
	Powierzchnia osuwisk wymagających zabezpieczeń w stosunku do powierzchni zinwentaryzowanych (ha/ha)	
	Ilość osuwisk zabezpieczonych w stosunku do wymagających zabezpieczeń (szt./szt.)	

Utrzymanie jakości powietrza na poziomie z roku 2007	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych, gazowych do powietrza GUS (Mg/rok)	
	Liczba zmodernizowanych kotłowni lokalnych (szt.)	
	Odbiorcy gazu z sieci (tys.)	
	Zużycie gazu z sieci (m^3 /1 odbiorcę. rok)	
	Drogi o ulepszonej powierzchni (km)	
Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej	Liczba pomników przyrody (szt.)	
	Liczba pomników przyrody (poj. drzewa) poddanych zabiegom pielęgnacyjnym (szt.)	
	Liczba użytków ekologicznych (szt.)	
	Liczba gospodarstw agroturystycznych (szt.)	
	Zgłoszona liczba pożarów traw i nieużytków (szt./rok)	
	Wskaźnik lesistości gminy (%)	
	Powierzchnia gruntów przekwalifikowanych z rolnych na leśne (ha/rok)	
Wykształcenie wśród mieszkańców gminy nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska	Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych szt./rok)	
	Liczba młodzieży uczestniczącej w sprzątaniu świata (ilość osób./rok)	
	Długość ścieżek przyrodniczych (km)	
	Liczba odbytych szkoleń dla rolników (szt./rok)	
	Liczba przeszkolonych rolników (ilość osób./rok)	
	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej	
	Ilość (szt./rok) i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców wg oceny jakościowej	

4. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Wg Ustawy z dnia 3 października 2008 r. O udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 nr 199 poz. 1227) – strategiczna ocena oddziaływania na środowisko to postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

– Uzgodnienia stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,

– Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,

– Uzyskanie wymaganych ustawą opinii, zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Realizacja Programu ochrony środowiska, nie przyczyni się, na żadnym jego etapie, do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska na terenie gminy.

Przewiduje się zmniejszenie zagrożenie zanieczyszczenia gleb i wód, zarówno powierzchniowych jak i podziemnych poprzez sukcesywne kanalizowanie gminy przewidziane w priorytetowych zadaniach gminy. W świetle Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko z późniejszą zmianą (Dz. U. z 2007 nr 158 poz. 1105) inwestycje polegające na budowie instalacji do oczyszczania ścieków wymagają opracowania oceny oddziaływania na środowisko (ooś). Szczegółową ooś jest zobowiązany opracować inwestor.

Pozostałe inwestycje przewidziane do realizacji w Programie między innymi termomodernizacja budynków, modernizacja dróg oraz edukacja ekologiczna w tym zachęcanie do zamiany źródeł

ciepła na bardziej ekologiczne przyczyni się do zmniejszenie negatywnego oddziaływania na atmosferę.

Reasumując wszystkie działania zawarte w Programie ochrony środowiska jak i Planie gospodarki odpadami (rozwiązanie problemów gospodarki odpadami) będą jednym z warunków skutecznej ochrony i wykorzystania zasobów krajobrazowych, jak i ochrony zasobów wód podziemnych o znaczeniu użytkowym oraz powietrza atmosferycznego. Zgodnie z Art.48. wyżej wymienionej ustawy organ opracowujący projekty dokumentów, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

5. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żyraków został sporządzony zgodnie z zaleceniami II Polityki Ekologicznej Państwa, zapisami Prawo Ochrony Środowiska, Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego, wytycznymi rządowymi oraz Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Dębickiego.

Program zawiera diagnozę stanu środowiska przyrodniczego w gminie Żyraków, cele, priorytetowe kierunki działań, oraz sposoby osiągnięcia celu. Zestawiono zaproponowane zadania do realizacji w perspektywie krótko i długoterminowej.

W Programie uwzględniono wszystkie aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego użytkowania jego zasobów – od edukacji ekologicznej, poprzez ochronę wód, aż po problematykę związana z ochroną przyrody. Jednak uwarunkowania lokalne i regionalne powodują, że najistotniejsze zadania do rozwiązania w najbliższych latach koncentrują się głównie wokół:

– rozwiązania problemów gospodarki ściekowej,

– ochroną powierzchni ziemi i gleb,

– podniesieniu świadomości ekologicznej społeczeństwa i wdrażaniu zasad zintegrowanego rolnictwa.

Określono również zakres zadań przewidzianych do realizacji na terenie Gminy, nadających się do finansowania ze środków zewnętrznych. Uwzględniono również zakres zadań związanych z ochrona środowiska, za realizacje których odpowiedzialne są władze gminne (zadania własne). Równocześnie wskazano na realizację zadań, które nie wchodzą (lub wchodzą tylko częściowo) w zakres obowiązku Gminy i nie wymagają angażowania środków z budżetu Gminy (zadania koordynowane).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żyraków nie jest dokumentem prawa miejscowego, lecz opracowaniem o charakterze operacyjnym przeznaczonym do okresowej aktualizacji (co 2 lata).

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura ludności gminy Żyraków

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w Gminie

Tabela 3. Ruch naturalny ludności w Gminie

Tabela 4. Budżet Gminy Żyraków w tym na zadania związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska

Tabela 5. Realizacja zdań związanych z ochrona środowiska w latach 2004-2008

Tabela 5a. Gospodarka odpadami- lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Tabela 6. Klasyfikacja jakości wód podziemnych zbiornika 425

Tabela 7. Długość sieci wodociągowej w podziale na poszczególne sołectwa w gminie

Tabela 8. Gospodarka wodno-ściekowa - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Tabela 9. Stopień zanieczyszczenia gleb w powiecie dębickim.

Tabela 10. Procentowy udział gleb o określonej wartość pH

Tabela 11. Ochrona powierzchni ziemi i gleb - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Tabela 12. Klasyfikacja strefy mielecko-dębickiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń (poziomy dopuszczalne)

Tabela 13. Ochrona powietrza atmosferycznego - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Tabela 14. Pomniki przyrody na terenie Gminy Żyraków

Tabela 15. Parki zabytkowe na terenie Gminy Żyraków

Tabela 16. Ochrona przyrody - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Tabela 17. Edukacja Ekologiczna - lista zadań priorytetowych przewidzianych do realizacji na 2008 -2011 i do 2016

Tabela 18. Szacunkowe koszty zadań przewidzianych do realizacji

Tabela 19. Finansowanie działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na cały okres 2007-2016

Tabela 20. Udział poszczególnych programów operacyjnych w całości alokacji środków polityki spójności dla Polski wraz ze źródłem ich finansowania

Tabela 21. Organizacja zarządzania Programem Ochrony Środowiska

Tabela 22. Propozycje wskaźników monitorowania celów

ŹRÓDŁA INFORMACJI, DOKUMENTY PROGRAMOWE

1 II Polityka Ekologiczna Polski.

2 Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2014.

3 Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

4 Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2006 roku – WIOŚ Rzeszów 2002.

5 Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim w 2007 roku.

6 Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju – Polska 2025; Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, 2000.

7 Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014.

8 Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 – 2006 (Ministerstwo Środowiska, 2000)

9 Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (2001 r.).

10 Krajowy Program Zwiększania Lesistości – aktualizacja 2003 r. Warszawa, maj 2003.

11 Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Polityki Ekologicznej, 2002.

12 Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.XII.2006 r., (Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007 r.).

13 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

14 Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Żyraków

15 Strategia Rozwoju Powiatu Dębickiego na lata 2000-2006.

16 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dębickiego.

17 Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Dębickiego.

18 Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Żyraków.

19 Raport z wykonania: „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Żyraków".

20 Program Ochrony Środowiska wraz z Programem Gospodarki Odpadami dla Związku Gmin Dorzecza Wisłoki.

21 Kondracki J. Geografia regionalna Polski 2003. Wydawnictwo Naukowe PWN.

22 Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Program działań na lata 2007-1013 (Ministerstwo Środowiska, 2007).

23 Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań – Powszechny spis rolny (Urząd statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2003).

24 Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2007).

25 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żyrakowa na lata 2006-2013.

26 Ocena jakości powietrza w Województwie Podkarpackim za rok 2007.

Strony internetowe:

– http://www.stat.gov.pl/ – Główny Urząd Statystyczny - Polska Statystyka Publiczna,

– http://www.zyrakow.pl/ - Urząd Gminy Żyraków,

– http://www.mos.gov.pl/ – Ministerstwo Środowiska,

– http://www.mgip.gov.p/ – Ministerstwo Gospodarki,

– http://www.imgw.pl/ – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,

– http://www.sejm.gov.pl/ – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Zbigniew Szymaszek

- **Prenumerata i rozpowszechnianie** Dzienników Urzędowych Województwa Podkarpackiego: Dział Kadr i Organizacji Zakładu Obsługi PUW w Rzeszowie,
tel.: (017) 867 1363, pok. 363
- Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w Wydziale Nadzoru i Kontroli, w pokoju 245 w godzinach pracy Urzędu.

Wydawca: Wojewoda Podkarpacki
Redakcja: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Wydział Nadzoru i Kontroli
Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15, pok. 245 i 245a, tel. (017) 867 1245 lub (017) 867 1263
e-mail: redakcja@rzeszow.uw.gov.pl

Skład komputerowy: Zakład Usług Informatycznych Wojewódzkiego Ośrodka Informatyki – TBD w Rzeszowie
ul. Grunwaldzka 15, tel. (017) 785 0296 lub (017) 867 1706, pok. 706
e-mail: dziennik@uw.rzeszow.pl

Druk: Zakład Obsługi Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie
Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15, tel. (017) 867 1020, pok. 20

Tłoczono z polecenia Wojewody Podkarpackiego w Zakładzie Obsługi Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie
Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15

ISSN 1508 - 4760 **Cena 61,20 zł** (w tym 7% VAT)